

Vážení členové Komory specialistů
pro krizové řízení a insolvenční v ČR,
vážení čtenáři

právě končí období, pro které byly zvoleny orgány naší Komory. Valná hromada KSKŘI v ČR je připravena na den 30. listopadu 2004 a pozvánka je zveřejněna právě v tomto čísle Bulletinu. Součástí programu jsou volby do orgánů Komory. V souladu s ustanovením Valné hromady z roku 2003 a dle Volebního řádu Komory pracovala na přípravě voleb volební komise. Dne 31.8.2004 bylo ukončeno II. kolo voleb do orgánů KSKŘI v ČR. Volební komise se nad došlými návrhy sešla v září 2004 a zprávu o přípravě voleb podala prezidentce Komory. Pro volby budou účastníkům valné hromady předloženy návrhy na kandidáty na volebním lístku, na kterém budou kandidáti řazeni v pořadí počtu hlasů z II. kola, v případě stejného počtu hlasů bude řazení abecední. Z těchto voleb vznikne nové představenstvo, kterým na nejbližším zasedání bude volen prezident, a to na tříleté funkční období. Současně proběhnou volby do dozorčí rady. Volby členů výborů územních sekcí se uskuteční také ve všech územních sekcích Komory tak, aby byly volby ukončeny před valnou hromadou.

Netrpělivě čekáme na další informace o stavu prací na novém úpadkovém zákoně. Proběhlo upomínkové řízení v odborné veřejnosti, komise připomínky zapracovala a návrh úpadkového zákona dokončuje; bude předložen v prodlouženém termínu. Dle informací MS ČR budou vláde předloženy 3 zákony, a to úpadkový zákon, zákon o správcích a zákony související. Na své projednání čeká v Parlamentu ČR poslanecký návrh novely zákona o konkursu a vyrovnání, který byl projednán v celém politickém spektru (s výjimkou KSČM). Rovněž o těchto otázkách a řadě dalších by se mělo na valné hromadě hovořit.

V tomto čísle Bulletinu je Vám předkládána informace o aktualizované studii o likvidacích a konkurech v ČR (autor V. Pelikán). V této studii, která je k dispozici na sekretariátu Komory a bude pro členy Komory také na webových stránkách, je uveden popis dosavadního vývoje likvidací a úpadků (konkursů) v letech 1997 až 2003 ve zpracovatelském průmyslu. Jde o aktualizovaná data doplněná charakteristikou regionálních důsledků plymoucích z likvidací a konkursů. Ve fázi pořizování dat bylo přiblíženo k požadavku zadavatele (MPO), aby důsledky bylo možno promítnout a následně analyzovat i podle okresů (NUTS 4). I když okresy po reformě územní správy do značné míry ztratily svůj administrativní význam, třídění subjektů i v tomto jemnějším pohledu umožňuje přesněji lokalizovat problémová území.

Vaše

Redakční rada

Upozorňujeme čtenáře, že názory zveřejněné v Bulletinu nereprezentují oficiální stanovisko KSKŘI v ČR. Rádi bychom podnítli odbornou diskusi a otiskneme vaše názory a připomínky k problémům stejně tak i k obsahu Bulletinu, které nám na sekretariát KSKŘI v ČR zašlete.

BULLETIN

č. 3, 2004, roč. IX.

OBSAH

- 1 Úvodem
- 2 Valná hromada
Zpráva o činnosti
představenstva KSKŘI v ČR
v roce 2004
- 7 Pozvánka na Valnou hromadu
KSKŘI v ČR

Diskuse

- 8 Informace o studii
„Analýza trendů úpadků
a likvidací podniků
zpracovatelského průmyslu ČR
v letech 1997 - 2003“
Autor: Ing. Václav Pelikán
Zpracovala:
Doc. Ing. Anna Klosová, CSc.
- 8 Mezinárodní konference
o úpadku v ČR
Ing. Erich Deutsch
- 17 Přehled judikátů
- 24 Informace z komory
Upozornění představenstva
KSKŘI v ČR

KOMORA SPECIALISTŮ
PRO KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A INSOLVENČNÍ
V ČESKÉ REPUBLICE

Zpráva o činnosti představenstva Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR v roce 2004

Vážené členky, vážení členové KSKŘI v ČR,

jednání představenstva KSKŘI v ČR se v roce 2004 konala v těchto termínech:

97. jednání – 27.1.2004; **98. jednání** – 24.2.2004;
99. jednání – 30.3.2004; **100. jednání** – 25.5.2004;
101. jednání – 29.6.2004; **102. jednání** – 14.9.2004.

Představenstvo bude do konce roku 2004 jednat ještě ve třech termínech, a to na 103. jednání - 26.10.2004; 104. jednání - 23.11.2004 a 105. jednání - 14.12.2004.

Činnost představenstva se v roce 2004 řídila plánem práce, který ve třech bodech určoval jeho základní práci, a to a) vytvoření podmínek pro profesionalizaci činnosti svých členů, b) reakce na vstup ČR do EU, c) řešení aktuálních problémů členské základny. Rovněž se představenstvo zabývalo úkoly, které mu byly dány usnesením valné hromady v roce 2003 – 1. Provést analýzu dosavadní spolupráce KSKŘI v ČR s pojišťovnou Generali, a.s. a podat informaci o výsledcích analýzy členské základny, 2. Projednat v souvislosti s nálezem Ústavního soudu ze dne 25. června 2002 s příslušnými odbory MF ČR celou problematiku zařazení správce konkursní podstaty; z toho vyplývajících zdanitelných příjmů a DPH.

Dovolte, abychom Vás nyní seznámili s obsahem jednotlivých zasedání představenstva.

97. jednání představenstva, konané 27. ledna 2004

Představenstvo projednalo a vzalo na vědomí informace:

- o rekodifikaci úpadkového zákona; „první nástřel“ návrhu znění zákona o úpadku by měl být Prof. Zoulíkem připraven do konce ledna 2004, dle aktuálních informací se termín předání posouvá na první únorový týden. Aktualizovaný návrh zákona o správci včetně důvodové zprávy byl za KSKŘI v ČR zpracovaný JUDr. Veselým. Za KSKŘI v ČR odeslán dopis Ing. Deutsche ze dne 13.1.04. JUDr. Dvořákovi – řediteli legislativního odboru MS ČR ohledně opětovného nabídnutí pomoci Komory při pracích spojených s úpadkovým zákonem s vyslovením obavy zda komise předloží zákon v dohodnutém termínu, apod. a dopis Ing. Deutsche ze dne 13.1.04. Ing. Plachému – PSP ČR, ohledně organizace setkání na HV PSP s účastí ministrů, na téma rekodifikace úpadkového práva;
- o směrnících EU, a to v souvislosti s blížícím se vstupem ČR do EU; směrnice EU lze nalézt na serveru Úřadu vlády, pod heslem Evropská Unie - www.vlada.cz kde jsou jednak informace o EU jako takové, a pod www.isap.vlada.cz - **veřejně přístupné informace** jsou dostupné do češtiny přeložené směrnice.
- o jednáních uskutečněných právní komisí a daňovou sekcí, pod vedením JUDr. Veselého a Ing. Šrámka:

- **9.12.2003** – MF ČR – Ing. Pelech – časové rozlišení odměny správce u daně z příjmu – odstranění textové nejasnosti s působností od 1.1.2004, kdy budou moci správci odměnu rozdělovat;
- **11.12.2003** – MF ČR – Ing. Zelinka – problematika DPH;
- **13.12.2003** – dopisy prezidentky ministrům – MPO ČR, MPMR ČR, MPSV ČR ohledně návrhu zákona o DPH §105 – vracení/nevracení nadměrných odpočtů DPH – upozornění na možnou likvidaci podniků v konkursu přijetím novely zákona o DPH;
- **18.12.2003** – jednání o zveřejnění článku do HN o problematice nevracení nadměrných odpočtů DPH u podniků v konkursním řízení – články již byly zveřejněny v Konkursních novinách, Konkursu a konjunkturu a v Novinách pro konkurs a vyrovnání;
- **22.1.2004** – MF ČR – Ing. Hochmanová, ředitelka odboru nepřímých daní – projednání pokynu D – 247 MF ČR, návrh na změnu § 105 novely zákona o DPH, který výslovně znemožňuje vracení nadměrných odpočtů DPH u podniků v konkursním řízení, atd. Reference podala JUDr. Veselá v tom smyslu, že MS ČR o těchto záležitostech nechce ve směru změny jednat, protože je považuje za správné a v souladu se směrnici EU;
- jednání s INSOL International panem Horňanem o tom, zda v členském státě EU, resp. v Anglii jsou podnikům v konkursním řízení finančními úřady vráceny nadměrné odpočty DPH. Výsledkem jednání bylo sdělení, že je to v Anglii běžnou praxí a nadměrné odpočty jsou vráceny, tudíž podnik může uskutečnit reorganizaci.
- o ukončení smluvního vztahu na pořádání mezinárodní konference o úpadku se společností Arkadia, s.r.o.;
- o pozvání ZKS SR na seminář k aktuálním otázkám konkursního práva.

Představenstvo uložilo plnění těchto úkolů:

- připravit koncepci k DPH;
- v souvislosti s 22% DPH u odměn správců konkursních podstat a rozporem mezi pokynem D – 247 MF ČR a Nálezem Ústavního soudu ze dne 25.6.2002 připravit pro členy přípravu vzorových žalob;
- zpracovat zprávu pro ministra spravedlnosti ČR, která by hovořila o tom, že návrh novely zákona o dani z přidané hodnoty, resp. § 105 naruší celou koncepci konkursního zákona;
- zpracovat návrh na systém zpracování novelizací zákonů souvisejících s konkursním řízením;
- předsedům územních sekcí a předsedům odborných komisí vypracovat plány práce činnosti pro rok 2004;
- realizaci odborné garance mezinárodní konference o úpadku a vypracování harmonogramu prací koordináční skupině;

- zpracovat přehled výnosu inzerce v Bulletinu za rok 2003;
- posoudit platnost voleb ve Východočeské územní sekci volební komisí;
- zjistit, za jakých podmínek jsou osoby zapisovány do seznamu likvidátorů a nucených správců, vedených komisí pro cenné papíry;
- doplnění členů disciplinární komise za odstoupivšího Ing. Vokřínka;
- doplnění podmínek pro doporučení k zapsání do seznamu správců konkursních podstat o čestné prohlášení, že doporučovaná osoba nezastupuje společnost, která je v konkursu a ani proti ní není vedeno řízení směřující k jejímu rozpuštění.

Představenstvo rozhodlo:

- aby v tomto roce, za stejných podmínek jako v loňském fungovala metodická poradna, zajišťovaná členy představenstva, dle časového a tématického harmonogramu;
- o vydání celkem 4 čísel Bulletinu s tím, že 5 číslo bude věnováno mezinárodní konferenci;
- o novém složení redakční rady Bulletinu;
- o termínech kvalifikačních zkoušek „Správce konkursní podstaty“, konaných před doporučením k zapsání do seznamu skp a členech zkušební komise;
- o uzavření dodatku ke Smlouvě o poskytování odborné pomoci při vzdělávání členů KSKŘI na jednodenní semináře.

Představenstvo odsouhlasilo vznik řádného členství u 12 osob, u 1 osoby udělilo členství podmíněčné, vzalo na vědomí 9 žádostí o ukončení členství a vyhovělo 2 žádostem o revokaci členství.

98. jednání představenstva, konané 24. února 2004

Představenstvo projednalo a vzalo na vědomí informace:

- o rekonstrukci úpadkového práva: EURONOVELA je nově připravovaná, změna je v ustanovení jmenování správce konkursní podstaty, u kterého je návrh, aby jej jmenoval senát a dále v ustanovení zástav. Prof. Zoulík, předseda rekonstrukční komise předal v druhém únorovém týdnu MS ČR návrh znění zákona o úpadku. Bylo projednáno stanovisko Komory k tezi správce v rámci zveřejněné výzvy ČAK na webových stránkách, které připravil Ing. Erich Deutsch.
- o plnění úkolu VH „Provést analýzu dosavadní spolupráce KSKŘI v ČR s pojišťovnou Generali, a.s. a podat informaci o výsledku analýzy členské základně.“ Právní komisí bylo neodkladně zahájeno několik jednání s makléřskou společností Atlas Invest s.r.o. a podařilo se jí zvrátit negativní stanovisko pojišťovny Generali, a.s. Ve škodní události správce konkursní podstaty – člena Komory mu bude vyplaceno mimo rámec pojistných podmínek mimořádné pojistné plnění ve výši 70% požadované částky. Právní komise bude i nadále jednat s pojišťovnou o dalších rámcových náležitostech pojistného, jehož cílem by mělo být další zlepšení podmínek povinného pojištění správců konkursních podstat.
- o krocích, které učinila právní komise, pod vedením JUDr. Veselého v souvislosti s § 105 zákona o DPH, ve

věci nevracení nadměrných odpočtů DPH u podniků v konkursním řízení. Oslovila v této věci PSP ČR, Svaz průmyslu a obchodu a ministerstva s upozorněním na nebezpečí, které mohou vzniknout nevracením DPH. Zpracovala přehled příkladů, jak podnik bude moci dále fungovat v případě vracení přeplatků DPH a jaké ztráty podniku a státu vzniknou, pokud přeplatky DPH vráceny FÚ nebudou.

- o zajištění mezinárodní konference o úpadku a postupu prací na organizaci, zajišťovaných JUDr. Veselou, Ing. Deutschem, Doc. Ing. Klosovou, CSc.:
  - konference se bude konat ve dnech 26. – 27. dubna 2004;
  - mandátní smlouva o zajištění a přípravě Mezinárodní konference o úpadku v ČR bude uzavřena se společností Poradenství/Consultancy Tis Praha s.r.o. za smluvní částku 122 000,-Kč. Součástí mandátní smlouvy bude podrobný výčet prací konaných P/C Tis Praha s.r.o. a prací konaných Komorou;
  - program konference byl zpracován, je zaměřen na konkursní řízení řešení problematiky z pohledu správců, věřitelů, soudců, státní správy a legislativy, jak v ČR, tak ve VB a bude elektronicky rozeslán členům představenstva k informaci;
  - rozpočet konference je ve výši 750 000 - 950 000,-Kč;
  - nutnost sponzorství; byla oslovena ministerstva, Legislativní rada vlády ČR a budou osloveny další subjekty;
  - byla zajištěna záštita MS ČR – vystoupení ministra spravedlnosti ČR;
  - Doc. Ing. Anna Klosová, CSc. za společnost Poradenství/Consultancy Tis Praha s.r.o. seznámila představenstvo s harmonogramem prací, mediálním a organizačním plánem.

Představenstvo rozhodlo:

- o proplácení cestovného členům představenstva na zasedání představenstva a akce konané za KSKŘI v ČR v tomto rozsahu: náklady na pohonnou hmotu a náklady na amortizaci;
- o pozvání odborníka na daně v konkursním řízení, na jednání představenstva, Ing. Pokorného, který by představenstvu přehledně vysvětlil všechny nové daňové změny;
- o systému udělování odměn orgánům a zaměstnancům Komory.

Představenstvo provedlo kontrolu plnění úkolů vzniklých z předešlých jednání.

Představenstvo odsouhlasilo vznik řádného členství u 3 osob a vzalo na vědomí 7 žádostí o ukončení členství.

99. jednání představenstva, konané 30. března 2004

Představenstvo projednalo a vzalo na vědomí informace:

- o stavu prací na úpadkovém zákoně – teze budou MS ČR předloženy na připomínková místa. JUDr. Veselou a Ing. Deutschem jsou zahájena jednání s poslanci a senátory ohledně komorového zákona.
- právní komise, která v zastoupení JUDr. Veselého jednala s Ing. Nutilovou ze Svazu průmyslu a dopravy ČR,

v souvislosti s § 105 zákona o dani z přidané hodnoty – nevracení nadměrných odpočtů DPH podnikům v konkursním řízení. Byly zpracovány dva články, ve kterých byla problematika, včetně všech kroků, které KSKŘI v ČR podnikla, a to upozornění na nebezpečí vzniku škod pro podniky v konkursním řízení, které by vzniklo přijetím § 105 zákona o dani z přidané hodnoty nevracením daně z přidané hodnoty. KSKŘI v ČR obeslala ministerstva, parlament a senát. Ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy bylo toto upozornění, včetně návrhu na úpravu znění zákona předloženo v Senátu ČR.

- o zpracování návrhu novely k odměňování správců JUDr. Veselým. Dle úvahy představenstva bude návrh postoupen Ministerstvu spravedlnosti ČR, nebo bude podán podnět k Ústavnímu soudu.
- o jednáních a rozsahu prací na mezinárodní konferenci, které podala JUDr. Veselá a Ing. Deutsch;
- program konference byl podrobněji dopracován se zaměřením na konkursní řízení řešení problematiky z pohledu správců, věřitelů, soudců, státní správy a legislativy jak v ČR, tak ve VB; byly zpracovány a přeloženy do AJ these;
- rozpočet konference dosáhl výše 1 000 000,-Kč;
- v rámci sponzorství bylo jednáno s HVB Bank Czech Republik, Americkou obchodní komorou, Škoda auto, celkem přislíbeno 360 000,-Kč;
- byla zajištěna záštita MS ČR; vystoupení ministra spravedlnosti ČR JUDr. Karla Čermáka;
- na základě osobních jednání JUDr. Veselé, Ing. Deutsche byla přislíbena účast zástupců ministerstev ČR: MF ČR, MPSV ČR, MV ČR, MPO ČR, Mze ČR, MMR ČR
- bylo jednáno o účasti zástupců PSP ČR a Senátu ČR;
- bylo jednáno s předsedy a místopředsedy konkursních soudů s jednotlivými konkursními soudci, Legislativní radou vlády ČR, Price Waterhouse Coopers, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Justiční akademií MS ČR, zpracovateli nového úpadkového zákona, poslanci;
- na konferenci byl pozván pan Gordon Johnson – The World Bank a pan Igor Očka – EBRD, se kterým bylo rovněž osobně jednáno o účasti;
- v rámci snahy zajistit účast z řad členské základny Komory byli osloveni předsedové územních sekcí s žádostí o zabezpečení 15 osob ze sekce;
- Doc. Ing. Anna Klosová, CSc. za společnost Poradenství/Consultancy Tis Praha s.r.o. seznámila představenstvo s postupem prací v souladu s harmonogramem, mediálním a organizačním plánem. Tisk a rozesílání pozvánek elektronicky, poštou, inzerce v Hospodářských novinách, informace o konferenci v tisku a na webových stránkách, zajištění přednáškového sálu, technika, tlumočení, občerstvení, propagační materiály, apod.;
- o kvalifikačních zkouškách „Správce konkursní podstaty“, které se konaly 24.3.2004 v sídle Komory, ve zkušební komisi působil jako předseda JUDr. Karel Kudláček – člen výboru Východočeské územní sekce a Ing. Erich Deutsch – člen představenstva. Na zkoušku bylo přihláшено celkem 7 osob, z toho se jí zúčastnilo 6 osob, které nárokům zkoušky vyhověly.
- o návrzích na vyškrtnutí osob ze seznamů správců konkursních podstat v souvislosti s ukončením členství či

vyločením členů kvůli neplacení členských příspěvků byly soudy obeslány Komorou návrhy na vyškrtnutí těchto osob;

- o platební morálce členské základny, kdy k 30.3.04 uhradilo z 833 osob členský příspěvek 569 osob – květen 04 – I. upomínkování.

Představenstvo provedlo kontrolu plnění dlouhodobých úkolů.

Představenstvo odsouhlasilo udělení podmínečného členství u 3 osob, revokovalo členství 2 osobám, vzalo na vědomí žádosti o ukončení členství u 3 řádných a 1 atestované společnosti a vyslovilo upřímnou soustrast rodině nad úmrtím člena Komory.

100. jednání představenstva, konaného 25. května 2004

Představenstvo projednalo a vzalo na vědomí informace:

- JUDr. Veselé, která poděkovala realizačnímu týmu mezinárodní konference o úpadku za práci, která byla v její prospěch učiněna a Ing. Deutsche, který poděkoval JUDr. Veselé za její vysokou míru angažovanosti při organizaci konference;
- o finanční bilanci konference s tím, že Komora nebude vydávat žádnou částku ze svého rozpočtu. Příjmy konference, včetně sponzorských darů pokryjí její náklady;
- o vydání Sborníku z konference;
- o velmi dobrých ohlasech na obsahovou stránku konference z ministerstev, INSOL International, PSP ČR, apod.;
- o rekodifikaci úpadkového práva – 15.5.2004 bylo provedeno připomínkování KSKŘI v ČR k úpadkovému zákonu a bylo odesláno zpět MS ČR. Předmětem připomínek byly kapitoly: 1) reorganizace, 2) posilování role věřitelů, 3) postavení správce. Rekodifikační komise v čele s Prof. JUDr. Zoulíkem a JUDr. Krčmářem došle připomínky ze všech připomínkových míst posoudí a zpracuje do 31.7.2004. Takto zpracovaný zákon bude předložen vládě. Bude obsahovat zákon o úpadku, zákon o správcích a podzákonné normy související. Rovněž byla KSKŘI v ČR posouzena novela ZKV – poslanecký návrh, ve které dominovalo posílení postavení věřitelů. V souvislosti s prosazením zákona o profesní komoře správců bylo JUDr. Veselou a Ing. Deutschem zahájeno jednání s jednotlivými poslanci PSP ČR. Již se uskutečnily schůzky s poslancem J. Pospíšilem, E. Dundáčkovou, J. Plachým, K. Vymětalem, J. Mládkem a v jednání je schůzka s M. Krausem;
- o novele zákona o dražbách, kterou předložila JUDr. Veselá, a ve které jsou velké rozpory, které zasahují rovněž i do výkonu funkce správce konkursní podstaty a konkursních řízeních jako takových.
- o závěrech, které byly učiněny v daňové sekci v souvislosti s 1) zápočty – nadměrnými odpočty DPH a 2) odměnou správce v souvislosti s DPH. Ze zákona o DPH vyplývá skutečnost, že správce konkursní podstaty je povinen započítávat pohledávky. Ing. Pokorný a Ing. Šrámek navrhli, aby se Komora obrátila na JUDr. Bureše s žádostí o prozkoumání provázanosti

jednotlivých zákonů a norem, které jsou ve vzájemném rozporu. K problematice postavení správce v souvislosti s DPH - odměna, sdělili, že zákon o DPH je v rozporu s 6. směrnici EU. Řešením je a) cesta soudního řízení, b) změna vyhlášky o odměňování správců;

- o I. upomínkování plateb členských příspěvků s termínem splatnosti k 30.6.2004 – viz Stanovy KSKŘI v ČR - 216 upomínek;
- JUDr. Veselý, že je třeba posílit postavení členů Komory u jednotlivých soudů. Cestou k tomu by mohlo být rozvinutí již navázané spolupráce s Justiční akademií MS ČR v oblasti vzdělávání;
- JUDr. Veselý o podpisu dodatku k pojistné smlouvě KSKŘI v ČR s Generali pojišťovnou pro rok 2004, z důvodu, že pojišťovna chce tyto smlouvy vypovídat a pojištění navyšovat. Atlas Invest, s.r.o. – makléřská společnost bude dále s pojišťovnou jednat, aby podmínky pro rok 2005 byly pro členy Komory – správce konkursní podstaty stejně příznivé jako v roce 2004. O výsledku jednání bude představenstvo neprodleně informováno;
- Ing. Šrámka, který se za KSKŘI v ČR v měsíci květnu 2004 zúčastnil semináře Sdružení správců konkursních podstat Slovenska;
- o uzavření dohody, že na webových stránkách Komory bude zveřejněn proklik na stránky HVB Czech Republic, kde budou správcům konkursní podstaty nabídnuty produkty banky. Dohoda byla uzavřena v rámci sponzorské pomoci HVB KSKŘI v ČR v souvislosti s mezinárodní konferencí o úpadku.

Představenstvo uložilo plnění těchto úkolů:

- podat na MS ČR návrh na změnu vyhlášky pro odměňování správců konkursních podstat;
- upozornit na skutečnost, že zálohy, které si skp vybere jsou zdanitelné;
- oslovit předsedu vlády ČR a náměstka LRV s problematikou neprovázanosti jednotlivých zákonů a norem a požádat je o podporu při řešení.

Představenstvo provedlo kontrolu plnění dlouhodobých úkolů, vzniklých z předešlých jednání.

Představenstvo odsouhlasilo udělení podmíněčného členství 2 osob a vyslovilo soustrast rodině nad úmrtím člena Komory.

101. jednání představenstva, konané 29. června 2004

Představenstvo projednalo a vzalo na vědomí informace:

- o stavu prací na novém úpadkovém zákoně – proběhlo připomínkování v odborné veřejnosti. Úkolem zpracovatelů je nyní sladit připomínky s připravovaným zákonem;
- o jednáních JUDr. Veselý a Ing. Deutsche s poslanci o komorovém zákoně – v kontextu; připojení k projednávané novele ZKV, která je poslanceckou aktivitou. V této věci byla oslovena Bankovní asociace a bude osloveno jak MS ČR, tak MF ČR;
- o činnosti právní komise; dne 22.6.2004 byl osloven s problematikou DPH – neprovázanost jednotlivých

zákonů JUDr. Bureš, jako náměstek LRV. Rovněž mu byla postoupena veškerá korespondence, kterou Komora vedla s poslanci, ministerstvy, profesními komorami, médii, Nejvyšším správním soudem, apod. Dne 1.6.2004 podala daňová sekce MS ČR návrh na změnu vyhlášky pro odměňování správců konkursních podstat. K návrhu vyhlášky podala JUDr. Veselá představenstvu doplňující informaci, že zatím MS ČR nebyla na MF ČR projednána. Bude nutné, aby KSKŘI v ČR v této věci vyvinula další aktivity, a to ve směru: 1) Přípravy podání na Ústavní soud ČR, 2) Přípravy podkladů k jednání na MS ČR a MF ČR. Dne 7.6.2004 byla Komorou připomínkována novela zákona o dražbách, materiál byl odeslán Ministerstvu pro místní rozvoj;

- o červnové zprávě INSOLu International pro členy asociace o aktivitách a budoucích plánech INSOLu.
- o mezinárodní konferenci INSOL Europe v Praze, konané 7.-9. října 2004;
- volební komise, o ukončení I. kola voleb do orgánů Komory. Celkem je navrženo 12 osob do představenstva a 3 osoby do dozorčí rady. Volební komise konstatovala, že volební řád samostatně neupravuje volby do výboru územních sekcí. Volební komise navrhne úpravu Stanov v části Hlava IV., bod 4.29 k projednání na valné hromadě 30.11.2004;
- JUDr. Veselý a Ing. Deutsche, kteří se ve dnech 24.6. – 25.6.2004 zúčastnili semináře k návrhu nového zákona o úpadku a způsobech jeho řešení. Seminář organizoval pod záštitou předsedy vlády ČR a předsedy Senátu ministr spravedlnosti ČR. Seminář byl rozdělen na tři sekce, a to konkurs - vyrovnání – reorganizace. Za Komoru vystoupil a všem přítomným poskytl podkladové materiály s informacemi o komoře správců Ing. Erich Deutsch;
- Ing. Jiřího Krejčířika o problematice archivace mzdových listů, po ukončení konkursu, se kterou se na Komoru obrátil PhDr. Bittner.

Představenstvo rozhodlo:

- delegovat JUDr. Veselou za KSKŘI v ČR na mezinárodní konferenci INSOL Europe v Praze a uhradit účastnický poplatek

Představenstvo uložilo plnění těchto úkolů:

- zjistit zda v novém zákoně o archivnictví je ošetřena kapitola uložení mzdových listů u společností, které byly v konkursním řízení;
- zaslat dopis prezidentky Komory předsedům územních sekcí ohledně dlouhodobého neplnění úkolu – doložení plánů práce sekcí pro rok 2004;
- připravit ve směru DPH – odměna správce konkursní podstaty podání na ÚS ČR.

Představenstvo provedlo kontrolu plnění úkolů.

Představenstvo odsouhlasilo vznik členství u 2 osob fyzických a 1 osoby právnické, vzalo na vědomí žádost o ukončení členství u 1 osoby, revokovalo členství v Komoře 1 osobě, ze závažných zdravotních důvodů prominulo do konce roku 2004 platbu členského příspěvku 1 osobě a vyslovilo upřímnou soustrast rodině nad úmrtím člena Komory.

102. jednání představenstva, konané 14. září 2004

Představenstvo projednalo a vzalo na vědomí informace:

- o rekodifikaci úpadkového práva s tím, že již bylo ukončeno upomínkové řízení v odborné veřejnosti, komise připomínky zapracovala a návrh úpadkového zákona dokončuje; bude předložen v prodlouženém termínu. Dle informací MS ČR budou vládě předloženy 3 zákony, a to úpadkový zákon, zákon o správcích a zákony související;
- o pokračování v jednání JUDr. Veselý a Ing. Deutsche s poslanci. Komorou byl zpracován do podoby pozměňovacího návrhu komorový zákon a důvodová zpráva. Pokud by byla naplněna jednání s poslanci a byla vůle z jejich strany, byla by výše uvedená novela připojena k projednávání poslanecké novely ZKV, a to v říjnu na dalším čtení. V této věci budou kontaktováni zpravodajové výborů PSP ČR;
- o účasti JUDr. Veselý – prezidentky Komory na setkáních, které pořádal Svaz průmyslu a dopravy ČR s významnými politiky a podnikateli ČR. Blíže na problematiku DPH – nevracení nadměrného odpočtu a neprovázanost jednotlivých zákonů v konkursním řízení upozornila premiéra S. Grosse a místopředsedu vlády M. Jáhna;
- právní komise s tím, že obdržela od spol. Atlas Invest s.r.o. – makléřské společnosti zprávu ve věci aktualizace rámcové smlouvy pro rok 2005 o pojištění profesní odpovědnosti za škody s Generali pojišťovnou, a.s.: Generali, pojišťovna, a.s. bude mít od 1.1.2005 novou verzi pojistných podmínek a ta by měla být schválena do konce září 2004. Jednání o rozsahu a podmínkách na další pojistné období společnost Atlas Invest s.r.o. započne ihned po schválení uvedených pojistných podmínek, začátkem října.
- o konání koordinační schůzky daňové sekce právní komise Komory, kde byla projednána strategie plnění úkolu vztahujícího se k přípravě podání na ÚS ČR;
- o uzavření smlouvy s HVB Czech Republic, kdy se banka s prezentací svých produktů může obrátit na jednotlivé územní sekce, a to za smluvní částku 6 000,-Kč v prospěch KSKŘI. Územní sekce rovněž samy mohou kontaktovat paní Čermínovou z HVB;
- volební komise o ukončení II. kola voleb do orgánů Komory. Volební komise připraví a předloží představenstvu návrh na změnu volebního řádu.
- Ing. Krejčířika, který sdělil, že ani v novém zákoně o archivnictví, který vchází v platnost od 1.1.2005 problematika archivace mzdových listů ošetřena není;
- sekretariátu, že v průběhu měsíce srpna 2004 byly rozeslány upomínky č. II k platbám členských příspěvků za rok 2004, a to celkem 133 kusů;
- o udělení odměny sekretariátu Komory, na základě návrhu prezidentky, ze dne 21. července 2004 za mimořádné práce v I. pololetí 2004;

- o dotazu Střediska cenných papírů, jak má postupovat skp v úhradě cen za služby spojené s vedením registru eminenta a ceny za služby spojené se zrušením emisí zaknihovaných cenných papírů vedených v evidenci SCP u podniků v konkursním řízení. Odpověď zpracovala Mgr. Smutná a Komorou bude nad touto problematikou iniciováno setkání;
- Doc. Klosová, CSc., o platbách členských příspěvků KSKŘI v ČR INSOL International pro rok 2004/2005;

Představenstvo rozhodlo:

- o zakoupení Analýzy trendů úpadku a likvidaci podniků zpracovatelského průmyslu ČR v letech 1997 – 2003 pro účely KSKŘI v ČR;
- o rozeslání pozvánky s programem a návratkou na valnou hromadu, společně se zprávou o činnosti představenstva v roce 2004 - 30 dnů před jejím konáním, a to prostřednictvím Bulletinu;
- o zveřejnění sdělení na webových stránkách a v Bulletinu o používání razítek se státním znakem správci konkursních podstat.

Představenstvo uložilo plnění těchto úkolů:

- vznést u Ministerstva vnitra ČR upozornění na to, že v zákoně o archivnictví, který nabývá platnosti k 1.1.2005, není řádně ošetřena archivace mzdových listů u společností v konkursu;
- zpracovat podkladový materiál, který by byl Komorou používán na jednáních se státními a vládními institucemi a vycházel by ze zakoupené Analýzy trendů úpadku.

Představenstvo provedlo kontrolu plnění úkolů.

Představenstvo odsouhlasilo vznik řádného členství u 2 osob, udělilo podmíněčné členství 2 osobám a vzalo na vědomí žádosti o ukončení členství u 3 osob.

dle zápisů z jednání zpracovala: Pavlína Linhartová

správnost ověřila: JUDr. Jarmila Veselá
prezidentka

Doc. Ing. Anna Klosová, CSc.
1. viceprezidentka

Praha, 7. října 2004

POZVÁNKA

**Představenstvo Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR,
svolává v souladu se Stanovami Valnou hromadu
na den 30. listopadu 2004
do Kulturního domu KRAKOV, Těšínská 600, Praha 8**

Valná hromada bude zahájena v 10.00 hodin.

Žádáme členy KSKŘI v ČR, aby se k prezentaci dostavili minimálně půl hodiny před zahájením.

PROGRAM:

1. Zahájení valné hromady KSKŘI v ČR
2. Volba mandátové a návrhové komise, volba zapisovatele a ověřovatelů zápisu
3. Schválení programu a jednacího řádu valné hromady
4. Zpráva mandátové komise
5. Zpráva prezidentky o činnosti KSKŘI v ČR
6. Zpráva o činnosti dozorčí rady
7. Zpráva o činnosti disciplinární komise
8. Zpráva o činnosti smírčí komise
9. Zpráva o hospodaření v roce 2004
10. Návrhy na změny vnitřních předpisů KSKŘI v ČR
11. Volby do orgánů KSKŘI v ČR – přestávka
12. Vyhlášení výsledků voleb volební komisí
13. Plán práce představenstva pro rok 2005
14. Návrh rozpočtu KSKŘI v ČR pro rok 2005
15. Diskuse
16. Usnesení z valné hromady
17. Závěr

Přílohou pozvánky je písemný materiál v souladu s čl. 4.4. Stanov KSKŘI v ČR.

V případě, že valná hromada nebude usnášeníschopná, bude svolána náhradní valná hromada v souladu s čl. 4.9. Stanov KSKŘI v ČR, na 10.00 hodin se stejným programem.

JUDr. Jarmila Veselá, v.r.
prezidentka

Spojení: metro C na Kobylisy autobusem 177, 186 – zastávka KRAKOV, nebo z metra C – nádraží Holešovice autobusem č. 102 – zastávka KRAKOV

NÁVRATKA

Potvrzuji svou účast na jednání valné hromady Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR, dne 30. listopadu 2004 v KD Krakov – Praha 8.

.....
Čl. číslo, podpis

K výše uvedenému programu valné hromady KSKŘI v ČR mám následující připomínky a doplnění:

Návratku zašlete obratem na adresu: KSKŘI v ČR, Dlouhá třída 16, 110 00 Praha 1, e-mail: info@kskri.cz, fax: 227-195-275

Informace o studii „Analýza trendů úpadků a likvidací podniků zpracovatelského průmyslu ČR v letech 1997 až 2003“

Autor Ing. Václav Pelikán

(Připravila Doc. Ing. Anna Klosová, CSc.)

Cílem studie bylo zpracovat charakteristiku dosavadního vývoje likvidací a úpadků (konkursů) v letech 1997 až 2003 ve zpracovatelském průmyslu České republiky. Jde o aktualizovaná data doplněná charakteristikou lokálních důsledků plynoucích z likvidací a konkursů. Ve fázi pořizování dat bylo přihlédnuto k požadavku zadavatele (MPO), aby lokální důsledky bylo možno promítnout a následně analyzovat i podle okresů (NUTS 4). I když okresy po reformě územní správy do značné míry ztratily svůj administrativní význam, třídění subjektů i v tomto jemnějším pohledu umožňuje přesněji lokalizovat problémová území.

Základním úkolem zpracovatelů bylo pořídit pro účely požadovaných analýz věrohodnou a komplexní databázi informací o subjektech, které ve sledovaném období vstoupily do likvidace, nebo byl na jejich majetek prohlášen konkurs. Ze zadání vyplýval požadavek provést analýzu v podnikatelských subjektech působících ve zpracovatelském průmyslu, tedy oddílech dle OKEČ 15 až 37.

Zpracovatelé se v při řešení úkolu opírali mimo jiné o poznatky Komory specialistů pro krizové řízení a insolventi v České republice, která je i kolektivním členem mezinárodní organizace specialistů na tuto problematiku - INSOL. Analýzy INSOL však pro účely této práce bylo možno použít jen v omezeném rozsahu, neboť v zemích EU zatím neexistuje společná, jednotná právní úprava řešení úpadků (konkursů) a likvidací v našem pojetí.

Každá země si vlastním způsobem upravuje statistické sledování úpadků a v návaznosti na zjištěné skutečnosti přijímá i příslušná opatření. Většinou jsou krizové jevy monitorovány specializovanými útvary centrálních úřadů, které se zabývají hospodářskou politikou (ve Velké Británii např. personálně dobře vyba-

venými regionálními pracovišti ministerstva průmyslu a obchodu), které podrobně analyzují i příčiny krizových jevů. Vydávají přehledy o příčinách, důsledcích a oborové struktuře podniků v potížích. Odborné firmy zpracovávají pro rozhodování vládních úřadů nejen přehledy

v členění podle oborů činnosti jsou k dispozici pouze za některé země. Jako příklad uvádíme v tabulce č. 1 přehled o bankrotech ve vybraných zemích EU v členění podle oborů působnosti podnikatelských subjektů v roce 2003.

Tabulka č. 1

Bankroty podle oborů ve vybraných zemích Evropské unie v roce 2003

země/ obor %	služby	stavebnictví	průmysl	doprava	zemědělství	obchod
Německo	42	22	12	N/A	N/A	20
Nizozemí	10	15	13	N/A	2	21
V. Británie	31	12	14	5	1	15
Francie	19	23	13	5	N/A	25
ČR	22	9	20*	6	5	37

Pramen: Euler Hermes Čescob a.s., PS servis

* Poznámka: V průmyslu ČR jsou obsaženy i firmy působící v dalších oborech než 15 - 37 OKEČ.

o počtech a důsledcích krizových jevů, ale někdy i uvádějí přehledy o počtech podniků, které se podařilo revitalizovat některou z forem, kterou právní řád příslušné země umožňuje. Konkursy podnikatelských subjektů jsou dále většinou evidovány obchodními soudy. I v těchto záležitostech lze v rámci EU vysledovat v poslední době postupný, sjednocující trend.

Zpracovatelé se v rámci svojí činnosti v rámci Komory specialistů pro krizové řízení a insolventi v ČR zabývají i sledováním vývoje počtů i formami řešení ekonomických potíží firem ve vyspělých ekonomikách. Z analýz získaných o vývoji v posledních letech vyplývá, že v Německu, Francii i Velké Británii počty bankrotů rostou.

Poznámka: Pro úplnost je třeba uvést, že termín „bankrot“ nemá v naší legislativě oporu. V zahraničí se jím většinou rozumí krizová situace - insolvence podnikatele, řešená obdobnými postupy jako v našem konkursním řízení.

Například i v Belgii se počty bankrotů firem pohybují kolem 7 000 případů ročně. Údaje o bankrotech

Z tabulky vybraných zemí vyplývá, že podíl průmyslu na celkovém počtu bankrotů je ve vybraných zemích EU velice podobný i když definice platební neschopnosti je v jednotlivých zemích odlišná.

Jako základní databázi podnikatelských subjektů, které ve sledovaném období vstoupily do likvidace, nebo byl na jejich majetek prohlášen konkurs bylo rozhodnuto využít především osvědčenou evidenci, přípravenou firmou, která se sběrem informací o počtech likvidací a konkursů v České republice již řadu let soustavně zabývá. Opírá o při tom o ověřené informace, týkající se likvidací i konkursů dostupné na úředních deskách soudů, které v týdenních cyklech aktualizuje, obchodního věstníku a dalších doplňkových zdrojů, včetně rešerše v tisku a pod.

Tento postup byl zvolen mimo jiné i proto, že oficiální zdroj údajů o počtu, oborovém třídění a regionálním rozložení likvidací a konkursů v České republice zatím stále neexistuje a publikované informace

o těchto skutečnostech jsou neúplné, zkrácené a často pouze účelově upravené např. pro potřeby statistiky soudů o počtu podaných návrhů na konkurs, vyřízených/resp. zamítnutých návrhů. Oficiální počty vyhlášených likvidací, jejich příčin a důsledků centrálně zatím nejsou sledovány v ČR vůbec.

Přiřazení počtů pracovníků k podnikům zasažených konkursem nebo likvidací, bylo provedeno podle Identifikačního čísla (IČ) získaného z databázi (Registr ekonomických subjektů – RES a dalších). Pro účely tvorby přehledů, grafů a map byly zaříděny

do celkem 19ti skupin podle počtu pracovníků.

Zpracovatelé disponují údaji o počtu všech konkursů a likvidací v České republice, nejen ve zpracovatelském průmyslu, který je podle zadání předmětem analýzy. To umožnilo zjistit podíl tohoto segmentu národního hospodářství na celkovém počtu úpadků a likvidací. Nepodařilo se však z dostupných registrů dostatečně věrohodně ověřit údaje o počtech pracovníků u jednotlivých OKEČ 01 – 14, 64 – 70, 75 – 90. Z tohoto důvodu nejsou v celkovém přehledu u několika výše uvedených OKEČ přiřazeny počty pracovníků, ale je uveden pouze počet subjektů.

V letech **1997 až 2003** bylo podle shromážděných informací v České republice prohlášeno **celkem 32 124 konkursů a likvidací** (14 678 konkursů + 17 446 likvidací). Tento údaj se týká všech prohlášených konkursů a likvidací, nejen konkursů podniků ale i fyzických osob - podnikatelů. Vlivem prohlášení konkursu na majetek firmy a vstupem do likvidace došlo v tomto období k ohrožení nebo přímé ztrátě **455 452 pracovních míst** (242 847 pracovních míst v důsledku konkursu + 212 605 v důsledku likvidace). *Tabulka č. 2*

Tabulka č. 2

Souhrnné údaje o konkursech a likvidacích a počtu ohrožených pracovních míst v podnicích zpracovatelského průmyslu v letech 1997 až 2003.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Celkem 1997 až 2003
počet konkursů ve ZP	129	206	253	275	215	292	166	1 536
počet likvidací ve ZP	80	140	158	81	108	86	70	763
Celkem konkursy a likvidace ve ZP	209	346	411	356	323	378	236	2 259
konkursy - počet pracovníků	8 842	15 567	23 737	23 636	17 928	30 424	13 065	133 199
likvidace - počet pracovníků	3 687	24 405	10 739	8 275	17 902	8 843	8 148	81 898
Celkem počet pracovníků	12 529	39 972	34 375	31 911	35 830	39 267	21 213	215 097

Počet likvidací i prohlášených konkursů již ve zpracovatelském průmyslu od roku 2002 meziročně výrazně nestoupá. V roce 2003 dokonce celkový počet konkursů a likvidací ve ZP oproti roku 2002 v České republice absolutně poklesl (z celkových 378 v roce 2002 na 236 v roce 2003).

V porovnání s vývojem této problematiky v zemích Evropské unie jde o zajímavé zjištění, neboť počet konkursů/bankrotů firem v Německu, které je již tradičně největším obchodním partnerem tuzemských podniků, ale i ve Francii, Nizozemí, Belgii, Rakousku stále roste a analytici zatím předpokládají jejich další nárůst. Analytici firmy Euler Hermes Čescob rovněž konstatují, že relativně nízké počty konkursů v Itálii a Španělsku souvisí s tím, že vyhlášení bankrotu je v těchto zemích protahováno kvůli jednáním mezi dlužníkem a jeho věřiteli. Tento fenomén se stal průvodním jevem strukturálních změn v tržní ekonomice. Bude jistě zajímavé sledovat, jak se projeví vstup ČR do EU v této oblasti a po-

rovnávat ho s vývojem v zemích EU v dalších letech.

Závěry analýzy konkursů a likvidací

Proces konkursu nebo likvidace se podle shromážděných údajů v letech 1997 až 2003 týkal celkem **2 259** podnikatelských subjektů zpracovatelského průmyslu s více jak 10 pracovníky. Zrušení a následující zánik podniku zasáhlo celkem **215 097** pracovních míst. Pracovní místa vlivem těchto změn buď zcela zanikla, nebo byla jimi přímo ohrožena. Na základě dosavadních poznatků z průběhu celé řady konkursů a likvidací, které zpracovatelé mají k dispozici lze odhadnout, že cca 30% uvolněných pracovníků mohlo nalézt uplatnění v objektech původního podniku, který byl v rámci konkursního řízení nebo při likvidaci prodán novému vlastníku, který pokračoval v podnikání. Jaká část pracovníků našla nové uplatnění v původní lokalitě, nebo zda došlo ke zvýšené migraci uvolněných pracovníků, to z dostupných údajů a současně evi-

dence není možno přesně zjistit. S využitím údajů o míře nezaměstnanosti podle jednotlivých okresů lze ale dovést, že ve velkých sídlech a regionech s rozvinutými podnikatelskými aktivitami, v komerčních zónách a technologických parcích se patrně daří ztráty zaměstnání v důsledku konkursů a likvidací kompenzovat tvorbou nových pracovních míst.

Oborové rozložení konkursů a likvidací dokladuje, že nejzasaženějšími obory z hlediska největšího počtu zaniklých organizací ve zpracovatelském průmyslu v analyzovaném období let 1997 až 2003 se stala **výroba a opravy strojů a zařízení (OKEČ 29) a výroba potravinářských výrobků (OKEČ 15)**.

Z hlediska dopadů likvidace a konkursu na zaměstnanost představují největší podíl podniky působící ve výrobě potravin a výrobě a opravě strojů a zařízení – tedy pořadí opačné.

Zpracovatelský průmysl se na celkovém počtu podniků s prohlášenými konkursy a likvidacemi v letech 1997 až 2003 významnou měrou nepodílí. Z hlediska ztracených pracovních míst

jde však o značný podíl na celkovém počtu. Je to způsobeno tím, že podniky zpracovatelského průmyslu, na rozdíl od např. podniků služeb, s ohledem na technologie a výrobní procesy váží obvykle větší počet pracovních sil. Markantní je toto zjištění u podniků s obory strojírenství, kde působí subjekty s velkým počtem pracovníků a kde konkurs a likvidace zasahuje velký počet pracovních míst, soustředěný do několika málo regionů. Počet zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu od roku 1997 do roku 2002 podle Panoramy českého průmyslu poklesl o 124 107 osob.

Registr ekonomických subjektů uváděl k 31. 12. 2002 celkem **293 977** podnikatelů, působících ve zpracovatelském průmyslu (OKEČ 15 až 37) z celkového počtu 2 223 745 registrovaných. Podnikatelé působící ve zpracovatelském průmyslu tak tvoří cca 13 % ze všech registrovaných. Za rok 2002 se počet registrovaných subjektů, působících v oborech zpracovatelského průmyslu oproti roku 2001 zvýšil o 17 676. Je otázkou, jak se ve statistikách počtu podnikatelů za rok 2003 projeví avizované ukončení registrace drobných živnostníků po zveřejnění posledních daňových reforem.

V roce 2003 podle shromážděných údajů postihl konkurs a likvidace ve zpracovatelském průmyslu celkem **236** podniků, které zaměstnávaly více jak 10 pracovníků. To tvoří pouze 0,1 % z celkového počtu registrovaných. Údaje o počtech pracovníků ve zpracovatelském průmyslu dle Panoramy českého průmyslu uváděly celkem **1 371 844** pracovníků v podnicích tohoto segmentu národního hospodářství v roce 2002. Celková ztráta pracovních míst v roce 2002 dosáhla počtu **39 267** pracovních míst, což činilo **2,86 %** z celkového počtu zaměstnaných.

Uvedené podíly 0,1 % firem a 2,86 % pracovních míst by mohly vést k závěru, že vliv konkursu a likvidace na celkové ekonomické klima v hospodářství je marginální a není třeba se jím hlouběji zabývat. Zkušenosti z vyspělých zemí, které již cyklickými obdobími recese a krize několikrát prošly však dokazují, že i na tento fenomén musí být při formování hospodářské politiky brán zřetel. V případě konkursu

a likvidace, kdy je postižen subjekt s velkým počtem zaměstnanců v jednom regionu, resp. lokalitě jde často o vážný sociálně ekonomický problém, jehož řešení vyžaduje vynaložení nemalých prostředků a který si zaslouží systémový přístup.

Řešení insolvence a podobných problémů podniků v České republice sleduje v podstatě cestu, kterou procházejí všechny ekonomiky zemí střední a východní Evropy. Připravovaná rekonstrukce úpadkového práva, která má obsahovat i nové prvky již užívané v legislativě USA, jako je např. institut tzv. reorganizace subjektu, by mohla dopady insolvence pomoci řešit. Analýzy insolvenčních procesů v USA a dalších vyspělých zemí, které mají zpracovatelé k dispozici však potvrzují, že novou legislativou se může přispět k rychlosti

a efektivnosti řešení insolvence, k zachování pracovních míst a hodnoty majetku. Počty řešených případů insolvence v těchto zemích to však zatím významně neovlivnilo.

V poslední době zejména v USA a ve Velké Británii převažují takové postupy řešení insolvence, které upřednostňují revitalizaci podniku a zachování podnikání před uspokojením věřitelů. V této souvislosti stojí za to na závěr ocitovat názor Nigela Griffitha, náměstka britské ministryně průmyslu a obchodu: „*Pro začínající podnikatele je nejdůležitější, aby jim nikdo do začátku nekladl překážky. Stejně tak důležité je nekriminalizovat podnikatele, kteří rozjedou firmu a pak zkrachují. To se týká i různých půjček – pokud už půjčku někdo poskytne, nese jisté riziko. A v tomto riziku musí být započítán i předpoklad, že firma zkrachuje.*“

inzerce

SPECIALISTA – KRIZOVÝ MANAŽER

Profesionální pomoc pro správce konkursní podstaty při provozování podniku v konkursu

- dočasné řízení, sanace a zefektivnění podniku
- odhalování problémů a jejich okamžité řešení
- výrazná redukce nákladů
- zpeněžování neproduktivního majetku
- ztraktivnění podniku pro budoucí investory
- zvýšení výnosu konkursu
- zkušenosti z krizového řízení jiných podniků

**Krizový manažer nestojí žádné prostředky navíc,
jeho odměna je hrazena z části úspor a výnosů
provozovaného podniku**

ING. JIŘÍ MELNIČUK

tel. 604 230 216, e-mail: j.melnicuk@seznam.cz

Mezinárodní konference o úpadku v České republice

Ing. Erich Deutsch

Autor je členem Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR

- I. V kontextu postavení a úlohy správce v současnosti
- II. Jeho pojetí z pohledu rekonstrukce úpadkového práva v návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení.
- III. Závěrečné shrnutí

I.

O konkursních řízeních v nedávné minulosti a žhavé současnosti byla napsána již celá řada článků, nejen odborných a faktografických, ale též mnohá pojednání účelově zaměřená, která se snaží vystihnout či postihnout problematické úseky řízení konkursu.

Jisté je to velice přitažlivé pole působnosti pro různé dedukce či spekulace. Znovu musíme připomenout, že se jedná o nový fenomén práva a že tu nebyly žádné zkušenosti. Ze současně dostupných materiálů vyplývá, že ani v zahraničí nebyla tomuto právu ve své celistvosti věnována taková pozornost, jako v průběhu 90. let a v současnosti.

Řízení konkursu bylo o to složitější a problematičtější, že se jedná o nové formy celého soudního procesu, který ztratil kontinuitu; přechod na tržní ekonomiku přicházel tak rychle, že zavedený zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále ZKV), se doplňoval novými a novými novelami, které však nepokryly skutečné potřeby změn v praxi. Nebyl tu vytvořen ani odborný lidský potenciál, který by bez problému konkursy řídil. Nebyli zde soudci specialisté – konkursní soudci, ale především ti, kteří měli konkurs řídit – správci konkursních podstat. Obě, tak specifické profese, byly vytvořeny ze dne na den, bez jakékoli odborné přípravy či předcházejících znalostí v řešení problematiky. Byly zde pouze všeobecné teoretické a rámcové odborné znalosti z přibližně podobné problematiky, jako např. transformace, privatizace, likvidace či krizová řízení apod.

Postavení správce konkursní podstaty je v současné době v ZKV velice striktně a zjednodušeně upřesněno v § 8 a 9. Všeobecně si správci stěžují, že nemají k dispozici účinné nástroje k zajištění (vynucení) součinnosti dlužníka i věřitelů, že musí vykonávat řadu vysoce administrativně náročných činností, které zbytečně prodlužují dobu trvání konkursů. Rovněž považují za problematické, že ve vazbě na některé oblasti práva (např. v daňové oblasti) není jejich postavení vymezeno s dostatečnou přesností.

Pro názornost požadavků nárokových na správce, vyplývajících z § 8*, § 9a, § 9c je uváděno:

§ 8 ZKV 328/1991 Sb.

- (1) Správce podstaty se zásadně vybírá ze seznamu správců, který vede příslušný soud. Do seznamu správců lze zapsat jen bezúhonnou fyzickou osobu, která je

plně způsobilá k právním úkonům, má přiměřenou odbornou způsobilost a se zápisem souhlasí, nebo veřejnou obchodní společnost, která bude činnost správce vykonávat prostřednictvím svých společníků, o nichž se prokáže, že splňují podmínky pro zapsání do seznamu.

Veřejná obchodní společnost ustavená správcem oznámí soudu neprodleně, kdo ze společníků bude jejím jménem funkci správce vykonávat. Správcem může soud ustavit pouze ve věci nepodjatou osobu. Osoba zapsaná do seznamu může své ustavení správcem odmítnout jen jsou-li pro to důležité důvody. Výjimečně může soud ustavit správcem i osobu do seznamu nezapsanou, pokud splňuje podmínky pro zapsání do seznamu a s ustavením souhlasí.

- (2) Správce je povinen při výkonu funkce postupovat s odbornou péčí a odpovídá za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud. Je-li správcem ustavena veřejná obchodní společnost, odpovídají za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce správce její společníci společně a nerozdílně. Správce je povinen uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce správce.
- (3) Správce má nárok na odměnu a na náhradu hotových výdajů. Nároky správce se uspokojují z konkursní podstaty, a pokud k tomu nestačí, ze zálohy na náklady konkursu složené navrhovatelem. Dohody správce uzavřené s účastníky řízení o jiné odměně nebo náhradě jsou neplatné. Vyúčtování odměny a nákladů provede správce v konečné zprávě, a není-li jí, při zrušení konkursu; předtím mu soud může povolit zálohy. Soud podle okolností případu může konkursní odměnu stanovenou podle zvláštního předpisu přiměřeně zvýšit nebo snížit. Věřitelé jsou se souhlasem soudu oprávněni na základě rozhodnutí věřitelského výboru poskytnout správci zálohu k úhradě jeho výdajů, a to i opětovně; při poskytnutí zálohy může být určen účel, na nějž má být vynaložena, a podmínky jejího vyúčtování. Činnosti, k nimž je správce povinen, může správce zadat třetím osobám na účet podstaty jen se souhlasem věřitelského výboru.
- (4) Neplní-li správce řádně své povinnosti, může mu soud uložit pořádkovou pokutu až do výše 100 000,-Kč.
- (5) Věřitelé se mohou usnést na návrhu, aby byl správce zproštěn funkce a ustaven správce nový. Soud může takový návrh zamítnout jen tehdy, má-li o změně v osobě správce závažné pochybnosti.
- (6) Z důležitých důvodů může soud na návrh některého z účastníků nebo správce, anebo i bez návrhu zprostit správce funkce. Zprostit-li soud správce jeho funk-

*) Dnem 31. 3. 2003 se ustanovení § 8 odst. 3 věty druhé zrušuje nálezem Ústavního soudu č. 403/2002 Sb.

ce, ustaví nového správce. Zproštěním funkce nezaničí správcova odpovědnost podle odst. 2 za dobu výkonu funkce. Správce, který byl funkce zproštěn, je povinen řádně informovat nového správce a dát mu k dispozici všechny podklady.

- (7) Pro doručení a zveřejnění usnesení o ustavení nového správce platí obdobné ustanovení jako pro doručení a zveřejnění usnesení o prohlášení konkursu (§ 13 odst. 4 a 5).
- (8) Správce je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které jsou zvláštními zákony určeny k utajení, pokud se o nich dozvěděl při výkonu své funkce, a to i po jejím skončení; této mlčenlivosti jej může zprostit ten, v jehož zájmu tuto mlčenlivost má, nebo soud.

§ 9 ZKV 328/1991 Sb.

- (1) Jestliže to vyžaduje rozsah správy, může soud ustavit pro pomoc správci zvláštního správce pro určitý obor správy. Zvláštní správce má práva, povinnosti a odpovědnost správce v mezích své působnosti.
- (2) Jestliže je to účelné, může soud ustavit správci zástupce pro případ, že by ze závažných důvodů nemohl přechodně svou funkci vykonávat.
- (3) Pro ustavení do funkce, odměňování a zprošťování funkce zvláštních správců a zástupce správce platí ustanovení o správci.

Předběžný správce

§ 9a ZKV 328/1991 Sb.

- (1) Nasvědčují-li okolnosti, že je dlužník v úpadku a je-li to potřebné pro zjištění nebo zajištění dlužníkovu majetku, může soud pro zahájení konkursního řízení ustavit předběžného správce. Návrh na ustavení předběžného správce může podat úřad práce, v jehož obvodu je sídlo nebo bydliště dlužníka.
- (2) Usnesení o ustavení předběžného správce se doručí a zveřejní obdobně jako usnesení o prohlášení konkursu (§ 13 odst. 4 a 5). Předběžnému správci se usnesení doručí do vlastních rukou; usnesení je vykonatelné doručením předběžnému správci.

§ 9b ZKV 328/1991 Sb.

- (1) Předběžný správce plní povinnosti, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud. Povinností předběžného správce je zejména zajištění dlužníkovu účetnictví. Předběžný správce je oprávněn požádat příslušný daňový orgán o provedení daňové kontroly u dlužníka.
- (2) Zjistí-li soud, že pominuly důvody, které vedly k ustavení předběžného správce, zprostit i bez návrhu předběžného správce funkce; jinak vykonává předběžný správce svoji funkci až do dne, kdy nastanou účinky prohlášení konkursu, nebo do vydání rozhodnutí o zastavení řízení. Soud zároveň v těchto rozhodnutích rozhodne o úhradě hotových výdajů a odměně předběžného správce, kterou mu vyplátí ze zálohy na náklady konkursu; nevyplacený zbytek zálohy soud vrátí navrhovatelům v poměru, v jakém ji zaplatili. Pokud soud konkurs prohlásí, mají navrhovatelé, kteří zaplatili zálohu na náklady konkursu, právo na vrácení části zálohy, která byla vyplacena předběžnému

správci, z dlužníkovu majetku; tyto nároky jsou pohledávkami za podstatou podle § 31 odst. 2.

- (3) Ustanovení § 8 odst. 8, § 9d, § 9e, § 17 odst. 1 a § 18 odst. 1 se vztahují na předběžného správce přiměřeně, nestanoví-li tento zákon jinak.

§ 9c) ZKV 328/1991 Sb.

Dlužník může nakládat s majetkem jen se souhlasem předběžného správce, jinak je jeho právní úkon neúčinný.

Seznam správců konkursních podstat

- a) Způsob zapisování: dle vyhlášky MS ČR č. 476/1991 Sb.
Seznam A) – ve kterém jsou vedeni advokáti a notáři, kteří jsou zapisováni na základě vlastní žádosti a osvědčení členství v ČAK a Notářské komoře.
Seznam B) – ve kterém jsou ostatní vhodné osoby, které jsou zapisovány na základě doporučení orgánu státní správy
Seznam C) – ve kterém jsou vedeny veřejné obchodní společnosti
- b) Nejednotná praxe: některé soudy (hovoříme o seznamech B) před zapsáním provádějí přezkušování poradním sborem předsedy soudu, jiné nezapisují z důvodu místní nepříslušnosti, další zapisují s místní nepříslušností či zápis nových osob zcela zastavují pro vysoký počet správců. Stejně nejednotný postup je uplatňován i při vyškrtávání ze seznamů.

Pro úplnost je potom nutné uvést:

Celkový přehled počtu správců konkursních podstat, vedených v seznamech u krajských soudů a městského soudu v České republice

	Krajské soudy	Městský soud	Celkem	Vyčíslení v ČR
Celkem zapsaných správců	3 192	1 818	5 010	100%
Seznam A	1 147	667	1 814	36,21%
Seznam B	1 915	780	2 695	53,80%
Seznam C	70	42	112	2,23%
Nezařazených správců	60	329	389	7,76%
Zapsaných žen	753	528	1 281	25,58%
Zapsaných mužů	2 369	1 248	3 617	72,19%
Správců bez VŠ	363	329	692	13,81%

Odborná způsobilost správců je do značné míry determinována a velmi úzce souvisí s nedostatečně definovatelnými kvalifikačními a odbornými požadavky na výkon funkce správce, se systémem výběru a hodnocení činnosti správců. Lze říci, a praxe to potvrdila, že jsou správci vybíráni v podstatě náhodným způsobem, při jejich výběru a jmenování často hrají roli osobní kontakty a vazby na soudce příslušných konkursních soudů a další nahodilé nesystémové faktory. Je pochopitelné, že vše podléhá vývoji, který mění i charakter naší ekonomiky. Do konkursu

vstupují velké podniky s významnými dopady do sociální a ekonomické situace v regionech. To všechno klade nové a vyšší nároky na kvalifikaci správců. Pokud na tuto situaci nezareagujeme, budeme dále hovořit o kolísavé úrovni a velkých rozdílech mezi odbornou a manažerskou vybaveností jednotlivých správců.

Hlavním problémem je absence pro monitorování a dohled nad kroky konkursních správců (a dalších účastníků). Větší práva a účast věřitelů a věřitelského výboru by měla vést k lepší kontrole a rovnováze systému, protože v mnoha případech nemají věřitelé dostatek prostředků a motivace tuto roli převzít, když neexistuje zavedený a důvěryhodný rámec pro nápravu zneužití.

Kromě obecných požadavků na správce a rozhodnutí soudu neexistuje žádný regulační rámec pro jmenování účastníků, jako např. správců, likvidátorů nebo specialistů na platební neschopnost. V nedávné minulosti mohli správci fungovat pouze jako fyzické osoby, které byly vybírány ze seznamu správců, které vedly příslušné soudy. V tomto seznamu figurovalo cca 5 000 jmen, včetně správců bez právního, účetního, ekonomického či manažerského vzdělání. Někteří z nich ztratili práci a stali se správci jen proto, aby měli „nějaké zaměstnání“. Správci nemusí mít licenci, nemusí splňovat registrační kritéria, není nad nimi vykonáván dohled (mimo dohled soudu nad jednotlivými případy).

Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenční řízení v ČR sice existuje, ale členství je dobrovolné. Má sice zpracován disciplinární řád a etický kodex, ale znovu připomínám, že je jen občanským sdružením. Komora byla uznána a asociována INSOL International, mezinárodní organizací sdružující komory z celého světa, jako největší asociace specialistů pro platební neschopnost. Nezdá se však, že by Komora měla velký vliv na postupy a volbu kritérií pro regulaci specialistů.

Tyto principy nejsou významně dodrženy ani v ZKV a ani v praxi. Někteří specialisté a pověřené osoby pracovali velice dobře a víceméně tato kritéria splňují, což však neplatí pro mnoho jiných. Základním problémem je nedostatečný systém regulace a monitorování, který by zajišťoval stejné standardy pro pověření osoby.

Odměňování správců

Existuje rozpor s obecně závazným stanoviskem Ústavního soudu vyjádřeným v nálezu ze dne 25. 6. 2002 a pokynem D – 247. Uplatňování daně z přidané hodnoty u činností uskutečňovaných podle zvláštních předpisů čj. 181/100 874/2002 ze dne 17. 4. 2003, kdy je činnost správce konkursní podstaty pokládána za zdanitelné plnění podle § 2, odst. 1, písm. b), poskytování služeb, neboť tato činnost dle pokynu vykazuje všechny znaky podnikání, „protože správce konkursní podstaty vykonává tuto činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za odměnu, jedná se o činnost, která naplňuje znaky podnikání“.

Ústavní soud se v odůvodnění svého nálezu ze dne 25. 6. 2002 zabýval postavením správce konkursní podstaty a dospěl k závěru, že správce konkursní podstaty lze zařadit mezi zvláštní veřejnoprávní orgány a výkon funkce správce konkursní podstaty není součástí zaměstnaneckého vztahu, není podnikáním ani provozováním jiné hospodářské činnosti.

Chtěl bych znovu upozornit na mimořádný význam funkce správce konkursní podstaty, který fakticky v součinnosti s konkursním soudcem může velice zásadně rozhodovat o průběhu řízení. Každé jeho řízení má dopad nejen na činnost jednotlivých společností, akciových, družstev apod., ale na konci v celém spektru součtu i zásadní dopad do ekonomiky tohoto státu. Jen pro ilustraci uvedu, že v letech 1997 až 2001 bylo podle shromážděných informací prohlášeno v České republice celkem 10 741 konkursů. Tento údaj se týká všech prohlášených konkursů, nejen podniků, ale i fyzických osob – podnikatelů. Nemluvě o hmatatelném úbytku „hmotných“ výrobků, ale i služeb, tak prohlášení konkursu v tomto období zasáhlo celkem 140 927 pracovních míst.

Výše uvedená čísla bez komentáře velice jasně vypovídají o přímé či nepřímé možnosti správce ovlivnit svoji práci nejen průběh jednoho konkursu, ale i současně významně celkovou ekonomiku státu.

II.

Věcný záměr zákona o úpadku a způsobech jeho řešení byl schválen vládou 3. října 2001.

Na základě schváleného věcného záměru zákona o úpadku a způsobech jeho řešení vládou ČR, následně komise MS ČR pro rekodifikaci úpadkového práva zahájila práce na rozpracování jednotlivých tezí.

Již v průběhu projednávání jednotlivých tezí návrhu zákona o úpadku vyplynulo, že budoucí zákon o úpadku bude velmi komplexní a rozsáhlý (kodex řádově o stovkách paragrafů) a komise proto rozhodla, že téma správců konkursních podstat a jejich profesionalizace bude zpracováno ve formě samostatného návrhu zákona o správcích a Komoře správců České republiky a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o správcích“), který by přímo navazoval na samotný zákon o úpadku s tím, že alternativně se bude uvažovat i o zpracování této materie přímo do textu zákona o úpadku. Zástupce ČAK byl jedním z členů užšího pracovního kolektivu zpracovatelů návrhu zákona o správcích, když předtím sám rámcově, formou návrhu, rozpracoval jednotlivá ustanovení.

Na základě předchozího návrhu rozpracované teze správce a následného připomínkování včetně nových poznatků, ale především striktního požadavku na dodržení původního schváleného věcného záměru vlády ČR, bylo provedeno přehodnocení paragrafového znění zákona o správcích. V současné době je věcný záměr zákona o úpadku v tomto směru prozatím nenaplněn a legislativní práce v rámci Komise MS ČR však znovu probíhají pod vedením prof. Zoulíka.

Nová koncepce postavení správce konkursní podstaty a řešení formy jeho profesionalizace by měla vycházet nejen z dosavadních zkušeností a znalostí, ale měla by navazovat i na novou koncepci rekodifikace – nového zákona o úpadku.

Je faktem, že k velkým nedostatkům platné právní úpravy současného konkursního práva (zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů a prováděcí vyhláška č. 476/1991 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání) patří mj. rovněž:

- a) neexistující právní úprava jednotného systému vzdělávání správců, který by zabezpečil minimální odborný a metodický standard osob zapsaných v seznamech správců;
- b) nedostatečná právní úprava minimální kvalifikace a úrovně všeobecných a odborných znalostí a dalších podmínek nezbytných pro zápis do seznamu správců a pro výkon funkce správce;
- c) absence právní úpravy správněprávní (kárné) odpovědnosti správců, procesní úpravy kárného řízení a chybějící promítnutí odpovědnosti za porušení zákona správcem do jeho postavení majetkového a institucionálního (kárná opatření), nejen s účinkem pro jedno konkursní řízení, ale s důsledky pro činnost konkrétního správce v oblasti konkursu a vyrovnání jako takové;
- d) chybějící právní úprava jednotného seznamu správců, kdy stávající systém vedení seznamů v rámci obvodů jednotlivých krajských soudů je chaotický a nepřehledný a nahřává zneužívání a obcházení zákona o konkursu a vyrovnání a vyhýbání se odpovědnosti za porušení zákona a jeho důsledkem je duplicita (multiplicita) zápisů jedné osoby jako správce ve dvou a více seznamech;
- e) torzovitá a nedostatečná institucionální úprava systému organizace těch, kteří působí v rámci konkursního a vyrovnacího řízení, tj. správců konkursních podstat, vyrovnávacích správců, zvláštních správců příp. předběžných správců (dále jen „správci“), která souvisí s výše uvedenými problémy a je s nimi vzájemně podmíněna.

Přípravenost a odbornost správců do značné míry souvisí s celkovým systémem výběru, požadované kvalifikace a odborných požadavků na správce jako takové, jakož i s nedostatečně řešenou odpovědností a neexistujícím systémem sankcí vůči správcům porušujícím právní úpravu nebo postup s odbornou péčí. Souvisí s tím i kolísavá úroveň a velké rozdíly mezi odbornou a manažerskou vybaveností jednotlivých správců, problémy vyplývající ze současného systému organizace a výběru správců a celkově i ze způsobu jejich zápisu a jmenování do funkce u jednotlivých soudů pro konkrétní řízení.

Z trendů moderního konkursního práva vyplývá, a to nejen v rámci České republiky, ale celosvětově, že právní úprava konkursního práva se bude ubírat směrem k větší komplexnosti a rozsahu (ve formě podstatného rozšíření právní materie oproti současné situaci z hlediska množství právních norem), ale i k větší komplikovanosti a náročnosti právní úpravy a aplikace úpadkového práva v souvislosti se zavedením a rozvojem dalších forem řešení krizových situací (úpadku). Příkladem tohoto předpokládaného budoucího vývoje může být rozvoj úpadkového práva v posledních 15 letech v USA. Spolu s tím by mělo jít i zvyšování kvalifikace správců a jejich celková profesionalizace. Tomu však současný nevyhovující (neexistující) systém organizace správců a právní úprava vůbec neodpovídá a takový vývoj ani neumožňuje. Proto s vlastní právní úpravou procesu konkursního a vyrovnacího řízení velmi úzce souvisí a jeho kvalitu podmiňuje i kvalita právní úpravy způsobů, forem a metod organizace správců podstaty, kontrola dodržování zákonných po-

vinností a minimálního standardu majetkové odpovědnosti a povinného pojištění z odpovědnosti správce za škodu (problematika tzv. profesionalizace správců podstat). Současný stav, jak konstatovala i legislativní rada vlády České republiky, je neúnosný a žádá si konečné, ale především věcné řešení.

V současné právní úpravě je správcům a jejich postavení věnována pouze torzovitá a kusá právní úprava více či méně doplněná prováděcí vyhláškou (§ 8 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, a vyhláška č. 476/1991 Sb.) V praxi konkursního (a v budoucnu obecně insolvenčního) řízení a při jeho aplikaci soudy však existuje řada nejasností v současné právní úpravě a nedořešených otázek týkajících se správců, jejich postavení, povinností souvisejících s výkonem jejich funkce v konkursním a vyrovnacím řízení, organizaci jejich vzdělání a zvyšování kvalifikace resp. sankcí za hrubé či opakované porušování zákona atd.

Jediným systémovým a vhodným institucionálním řešením výše nastíněných problémů se proto v konkursní praxi jeví zavedení profesionalizace správců podstat a jejich organizace ve veřejnoprávní profesní komoře zřízené zvláštním zákonem a vykonávající zájmovou samosprávu (delegace výkonu veřejné moci) v dané oblasti po vzoru ostatních právních profesí resp. profesí s právem úzce souvisejících, jako je tomu např. u advokátů při výkonu právních služeb (zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů) nebo u auditorů (zákon ČNR č. 524/92 Sb., o auditorech a Komoře auditorů České republiky).

Doktrinální argument, že správce konkursní podstaty není profesí, ale výkonem funkce, a proto, že právy nelze osoby zapsané do seznamu správců podstat sdružovat ve veřejnoprávní profesní komoře ze zákona, neobstojí. Ve veřejnoprávní profesní komoře zřízené zákonem je sdružena řada jiných skupin osob specializovaných na určité činnosti, jejichž podnikání nemá živnostenský charakter, ale má charakter „svobodného povolání.“ Za všechny lze jmenovat například soudní exekutory, kteří jsou povinně sdruženi v Exekutorské komoře ČR zřízené zákonem č. 120/2001 Sb., v jejichž případě se jedná typicky o výkon funkce a svojí povahou se blíží výkonu funkce správce konkursní podstaty. Lze ale jmenovat i další případy, například daňové poradce, auditory a další.

Smyslem navrhovaného systému pro správce konkursní podstaty není pouhé provádění administrativní agendy, ale především vytvoření institucionální základny pro zavedení systému profesního a odborného vzdělávání správců, zvyšování jejich kvalifikace a zajištění dalšího vzdělávání a profesionální průpravy správců, vedení a pravidelná aktualizace jednotného systému správců a rovněž systém přísné disciplinární odpovědnosti – kárného opatření.

Nová právní úprava, která hodlá seriózně řešit shora uvedené problémy, by proto mj. jako institucionální základ měla zřídit veřejnoprávní samosprávnou profesní komoru, sdružující všechny správce podstat – Komoru správců České republiky (dále jen „Komořina“) a její orgány. V návaznosti na to by spolu se statusovou částí měla být součástí zákona o správcích úprava kárné odpovědnosti správců podstat a kárného řízení prováděného Komořinou na návrh kárného žalobce (ministr spravedlnosti, předseda kontrolní rady a předseda krajského, konkursního

soudu). Jedná se tedy o zavedení standardního způsobu řešení.

Je důležité zdůraznit, že zákon o správcích by měl být koncipován tak, aby byl kompatibilní nejen se stávajícím zákonem o konkursu a vyrovnání, ale i s připravovanou rekodifikací konkursního práva – zákonem o úpadku, a aby právní úpravu konkursního a vyrovnacího řízení doplňoval o statusovou, organizační a kárnou organizaci správců. Dále je nutné zdůraznit, že nová právní úprava by neřešila samotnou procesní činnost správců, která je upravena v zákoně o konkursu a vyrovnání, případně bude předmětem právní úpravy v novém zákonu o úpadku. Na tuto procesní úpravu by však navazovala a ji doplnila. Zákon o správcích by měl akcentovat i závěry judikatury Ústavního soudu o postavení správce jako veřejného orgánu.

Mezi základní pozitivní dopady navrženého řešení by zcela jistě patřilo odbřemenění soudů od administrativy spojené s vedením seznamu správců, jejich zápisy, vyškrtáváním apod. a možnost, aby se soudy soustředily na neustále narůstající agendu. Dalším významným aspektem by byl i princip samofinancování, na kterém by Komora byla ekonomicky založena (z příspěvků členů), který by ulehčil i výdajům ze státního rozpočtu na uvedenou oblast.

Návrh zákona o správcích by mohl dále upravovat právní úpravu pro jednotný seznam správců vedený Komorou, který by měl charakter veřejného seznamu a právní úpravu vedení centrálního jednotného seznamu správců komorou (v elektronické podobě), podmínky pro zápis do seznamu a vyškrtnutí z tohoto seznamu, způsob výkonu činnosti správce.

Základním principem, na kterém by navržená právní úprava měla stát, je zachování stávajících podmínek pro vstup do profese správců podstat, tj. automatický zápis osob, které jsou ke dni účinnosti zákona zapsány v seznamech správců konkursních podstat vedených jednotlivými krajskými soudy podle dosavadních právních předpisů, do seznamu správců podle navrženého zákona, včetně advokátů a notářů (tzv. seznamy „A“) a jiných vhodných osob (tzv. seznamy „B“). U nově zapisovaných osob do seznamu správců by bylo vyžadováno absolvování základního vzdělávacího kursu organizovaného Komorou v rámci jednotného systému vzdělávání správců a úspěšné složení odborné zkoušky správce, kterou by metodicky, odborně a organizačně zabezpečovala Komora, personálně pak ve spolupráci s členy zkušebních komisí jmenovaných ministrem spravedlnosti.

Tato navržená úprava by tak zajišťovala volnost a rovnost pro zápis do seznamu správců podstat tím, že by vytvářela standardní, jednotné a pro všechny stejné podmínky, aby se tak zabránilo „cechovnictví“ a tendencím k monopolizaci, a to právními prostředky (možnost podat žalobu). Osoby, které by měly zájem se stát správcem v budoucnu po nabytí účinnosti zákona o správcích, by jako jednu z podmínek pro zápis do seznamu správců musely složit odbornou zkoušku, na kterou by navazovalo další vzdělávání v rámci Komorou organizovaného a zajištěného systému vzdělávání správců.

Po splnění podmínek pro zápis do seznamu správců by uchazečům vznikl nárok na zápis do seznamu. Zápis do seznamu, resp. vyškrtnutí ze seznamu správců by obdobně jako je tomu např. u advokátů mělo konstitutivní účinky, zápisem do seznamu by se uchazeč stával správcem

a nabýval by právo být ustaven či zvolen do funkce správce (za podmínek upravených zákonem o konkursu a vyrovnání), vyškrtnutím ze seznamu by tohoto práva pozbyval. Zákon by musel obsahovat standardní opravné mechanismy před nezákonným rozhodnutím nebo před nečinností (žaloba). Zákon by zároveň musel stanovit kvalifikační a odborná kritéria a další podmínky pro zápis do seznamu správců a vymezovat skutečnosti, které jsou důvodem pro vyškrtnutí ze seznamu.

Výkon funkce správce, stejně jako nyní, by byl vykonáván mimo režim živnostenského zákona, na základě zvláštního zákona - zákona o správcích.

První předložená verze návrhu zákona o správcích byla připomínkována ČAK dne 31. ledna 2003. Připomínky byly potom následně a bezprostředně během měsíce projednány na ČAK za účasti předsedy komise MS ČR JUDr. Zdenka Krčmáře, zástupců ČAK a zástupců KSKŘI v ČR dne 7. února 2003. Došlo ke zpracování kompromisního řešení, které požadovali zástupci ČAK. Ve vztahu k advokátům se pak v zásadě nabízí dvě možná řešení:

1. Advokát by byl ve stejném režimu jako ostatní správci podstaty, tedy včetně povinného členství v Komoře správců; musela by být rovněž upravena slučitelnost výkonu advokacie a výkonu činnosti správce, jakož i slučitelnost členství v obou komorách, tj. jak v ČAK, tak i v Komoře správců. Toto řešení by nastavilo jednotné podmínky pro výkon funkce správce a bylo by systémově nediskriminační vůči ostatním správcům podstat nezapsaným do seznamu advokátů.
2. Advokát by byl zcela vyňat z režimu zákona o správcích a zůstala by tak v zásadě zachována stávající právní úprava i praxe, kdy advokát by podléhal kárné pravomoci ČAK, nebyl by členem Komory správců atd; zde by bylo nutno upravit i navazující otázky, jako je např. zápis advokátů do jednotného seznamu správců, vedeného Komorou správců, atd. I když tuto formu nepovažuji za systémovou, lze o ní v rámci možného kompromisního řešení rovněž diskutovat.

Je zcela logické, že pohledů a názorů, ale i koncepcí může být více. Lze parafrázovat, že „co odborník, to minimálně jeden názor.“ Řešení vyústilo v teze o nikoli klasickém komorovém systému. Návrh výše uvedené koncepce však byl dlouho promyšlen a zpracován na základě široké diskuse a za účasti a přispění řady odborníků i praktiků z oblasti konkursního práva. Je postaven na standardním způsobu řešení. Věřím osobně, ale i mnoho mých kolegů, že kodifikací navržená koncepce představuje reálný a hmatatelný způsob řešení řady současných problémů. Zákon o správcích postavený na této variantě by tak mohl přispět k celkové nápravě současné tristní situace v konkursní praxi.

III.

České úpadkové právo stále prochází etapou rekodifikace a vzhledem k existujícím problémům se náročnost řešení insolvence v ČR zvyšuje. V tomto složitém tvůrčím období chtěla konference poskytnout odborné veřejnosti potřebné informace o připravenosti nového úpadkového práva v ČR. Cílem bylo vytvořit prostor k projednání důležitých problémů, jejichž řešení by mohlo přinést výsledky ve

zkrácení délky trvání, zkvalitnění řízení konkursů, zlepšení konečných výsledků pro věřitele. V neposlední řadě jde také o přístup všech aktérů konkursních řízení – věřitelů, konkursních soudců, konkursních správců.

Konference se zaměřila na problematiku úpadku v ČR v širším kontextu legislativních a ekonomických souvislostí. Chtěla upozornit na:

- ekonomické souvislosti slabého právního rámce úpadku v ČR;
- problémy konkursního práva a navazujících zákonů, zejména z pohledu realizace nového institutu – reorganizace v podmínkách stávající daňové legislativy;
- na dopady vstupu ČR do EU pro konkurs a jeho účastníky;
- postavení a úloha správce v současnosti a jeho pojetí z pohledu rekodifikace úpadkového práva.

České zkušenosti s úpadkem byly v diskusi konfrontovány se zkušenostmi zahraničních lektorů. Účast na kon-

ferenci byla nejen velice početná. Jednání se zúčastnili zástupci ministerstev, zástupci legislativní sféry, Parlamentu a Senátu ČR, Legislativní rady vlády ČR, konkursní soudci, domácí a zahraniční specialisté na uvedenou problematiku.

Závěrem lze konstatovat, že konference představila účastníkům současný stav příprav na návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení. Rovněž tak časový horizont dokončovacích prací, ale i předpokládaný termín uvedení zákona do života, přednesený ministrem spravedlnosti, byl velice korektní, bez jakýchkoli slibů na „urychlování“, ale byla řečena i reálná skutečnost se všemi těžkostmi.

Věřím, že úsilí Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR pomoci při dalším projednávání paraagrafového znění návrhu zákona a jeho přijetí do praxe, sehrálo svoji nezastupitelnou roli.

Přehled judikátů

Výňatky ze Soudní judikatury č. 4/2004 a č. 5/2004

Konečná zpráva

§ 29 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

K projednání konečné zprávy je třeba nařídit jednání i tehdy, nebyly-li proti ní podány námitky.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. 1 Ko 84/2004

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 12. dubna 2001, čj. 97 K 3/2001-9 byl na majetek úpadce prohlášen konkurs a správcem konkursní podstaty ustaven JUDr. Ing. V. B. (dále jen „správce“).

Napadeným usnesením ze dne 8. prosince 2003 krajský soud schválil konečnou zprávu o zpeněžení majetku z podstaty ze dne 12. listopadu 2003 a vyúčtování hotových výdajů správce ve výši 31 536,10 Kč a určil odměnu správce ve výši 1 424 252 Kč. Dle tohoto rozhodnutí příjmy podstaty představuje suma 13 460 512,59 Kč, výdaje z podstaty 6 939 420,26 Kč (z toho hotové výdaje správce 35 837 Kč) a zůstatek k rozdělení 7 521 092,33 Kč. V odůvodnění svého rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že správce dne 12. listopadu 2003 předložil konečnou zprávu a vyúčtování odměny a výdajů správce, již soud přezkoumal podle § 29 odst. 2 ZKV a uvedomil o ní úpadce a konkursní věřitele. Protože proti konečné zprávě nebyly podány námitky, soud prvního stupně konečnou zprávu schválil bez jednání, neboť ve smyslu dle § 29 odst. 3 ZKV by k němu nemohl obeslat věřitele, kteří námitky podali.

Proti usnesení ze dne 8. prosince 2003 podal odvolání člen věřitelského výboru uvedený v záhlaví rozhodnutí

a navrhl, aby je odvolací soud zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Namítal, že věřitelskému výboru nebylo umožněno se s konečnou zprávou náležitě seznámit a že správce k dané problematice ani neposkytl uspokojivé ústní vysvětlení. Věřitelský výbor zejména neměl možnost prozkoumat nákladovou část hospodaření správce. Odvolatel poukázal na to, že při prodeji aktiv podniku úpadce došlo k závažným pochybením, stejně tak nebyl správný postup správce v případě smluv, které byly uzavřeny v souvislosti s provozem podniku. Docházelo ke zbytečnému nárůstu pohledávek a závazků úpadce, což ve svých důsledcích vedlo ke snížení částky určené k rozdělení jednotlivým věřitelům a v konečném důsledku k jejich poškození.

Správce ve svém vyjádření k odvolání vyvracel argumentaci odvolatele a namítal zejména, že konečná zpráva obsahuje transparentní údaje a že věřitelský výbor vyslovil souhlas s hodnocením aktiv tak, jak byly správcem uvedeny v soupisu konkursní podstaty I v jeho průběžné zprávě předložené soudu dne 29. června 2001.

Vrchní soud jako soud odvolací přezkoumal napadené usnesení i řízení jeho vydání předcházející a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné, byť na základě jiné než odvolatelem uváděné argumentace.

Konečná zpráva dle § 29 ZKV o zpeněžování majetku z podstaty a o vyúčtování hotových výdajů a odměny správce slouží jako jeden z podkladů pro vydání rozvrhového usnesení. Soudu je konečnou zprávou mimo jiné dáno na vědomí, jakou částkou bude moci disponovat, přičemž je vylučně v jeho kompetenci následně rozvrhový usnesením určit a rozhodnout, jaká část ze sumy, jež je předmětem jeho rozhodování a jež byla postavena najiště v konečné zprávě, případně v souladu se zákonem tomu kterému věřiteli. Věřitelé zásadně již nemohou úspěšně zpochybňovat a napadat ta zjištění soudu, o nichž již bylo pravomocně rozhodnuto usnesením, jímž byla konečná zpráva schválena.

Konečná zpráva má své, z hlediska jednotlivých fází konkursu míněno, pevné místo a ty otázky, k jejichž řešení tento institut především slouží, by proto neměly být předmětem přezkumné činnosti soudu později, např. při zkoumání správnosti rozvrhového usnesení. Udaje uvedené v konečné zprávě týkající se vyúčtování odměny správce, jeho výdajů a zejména výtěžku zpeněžení majetku z podstaty mohou být napadány a zkoumány pouze

v tomto rámci a může být o nich rozhodnuto toliko usnesením podle § 29 odst. 3 ZKV, proti němuž je samozřejmě odvolání přípustné. Toto rozhodnutí však může být vydáno až po jednání, při němž je konečná zpráva ve smyslu § 29 odst. 3 ZKV přezkoumána. Odlišně od stanoviska soudu prvního stupně je odvolací soud toho názoru, že jednání je třeba nařídit i za situace, kdy proti konečné zprávě nebyly podány námitky, neboť zákon takový postup soudu výslovně ukládá. Není-li v konkursu věřitelů námitkami konečnou zprávu zpochybňujících, předvolá soud k jednání o konečné zprávě toliko správce, úpadce a věřitelský výbor.

Za situace, kdy soud prvního stupně veden odlišným právním názorem rozhodl o konečné zprávě, aniž by ji při jednání projednal, je řízení zatíženo vadou, jež ve smyslu § 212a odst. 5 o. s. ř. mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Z toho důvodu postupoval odvolací soud dle § 221 odst. 1 o. s. ř. napadené usnesení zrušil a věc dle § 221 odst. 2 o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Pracovní nárok. Spor o pracovní nárok v konkursu

§ 31 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
§ 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř.

Spor o pracovní nárok ve smyslu ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, není pro účely určení věcné příslušnosti soudu sporem vyvolaným konkursem.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2004, sp. zn. 15 Cmo 206/2003

Z odůvodnění:

Krajský soud jako soud prvního stupně ve výroku uvedeným rozsudkem zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala proti správci konkursní podstaty úpadce náhrady škody způsobené nemocí z povolání, konkrétně nároku na náhradu ztráty na výděleku ve výši 4 000 Kč hrubého měsíčně od listopadu 2002 nadále.

Po zhodnocení provedených důkazů dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobkyně neprokázala, že by od listopadu 2002 měla nižší mzdu, než jaké dosahovala jako přadlena v pracovním poměru u úpadce.

Proti rozsudku podala žalobkyně včas odvolání a vytýkala v něm soudu prvního stupně nesprávný právní závěr v tom, že v důsledku nemoci z povolání jí neuchází od listopadu 2002 část výděleku ve srovnání s výdělkem v době, kdy pracovala ještě jako přadlena u úpadce.

Odvolací soud podle § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení mu předcházející, a to podle § 214 odst. 1 písm. d) o. s. ř. a dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu prvostupňového rozhodnutí.

Soud prvního stupně se při projednávání žalované pohledávky nezabýval její povahou. Podle skutkových okolností uvedených v žalobě jde v daném sporu o pracovní nárok podle § 31 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), který se, stejně jako pohledávky za podstatou, nepřihlašuje do konkursu. Lze je uspokojit kdykoliv v průběhu konkursu, tedy i mimo rozvrhové usnesení.

Přítom může ovšem i u těchto nároků vzniknout mezi věřitelem a správcem konkursní podstaty spor o pravost nebo výši takového nároku, a je proto přípustné, aby za trvání konkursu mohla být podána žaloba z pracovního nároku proti správci konkursní podstaty, která má vyjasnit otázku existence a výše takového nároku a která může být formulována i jako žaloba na splnění povinnosti (žaloba na plnění).

Avšak spor o pracovní nárok podle názoru odvolacího soudu není sporem vyvolaným konkursem, protože k takovému sporu by mohlo dojít, i kdyby konkursu nebylo. Platí pro něj obecná ustanovení o místní a věcné příslušnosti soudu (srov. obdobně bod XXV. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu Cjpn 19/98, uveřejněného pod č. 52/1998 Sb. soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 565/2001, řešící obdobně otázku místní a věcné příslušnosti soudu ve sporech o pohledávku za podstatou).

Jelikož občanský soudní řád v § 9 nezakládá věcnou příslušnost krajských soudů ve sporech o pracovní nároky, je k projednání žaloby v dané věci věcně příslušný okresní soud, a to okresní soud jako soud místně příslušný podle § 85 odst. 1 o. s. ř.

Z těchto důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc postoupil k dalšímu řízení soudu věcně a místně příslušnému [§ 221 odst. 1 písm. b) a § 221 odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Vyrovnání. Právník osoba v likvidaci

§ 46 a násl. zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

Návrh na vyrovnání (§ 46 a násl. zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) může úspěšně podat i právnická osoba v likvidaci.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2004, sp. zn. 1 Ko 314/2003

Z odůvodnění:

Krajský soud usnesením čj. 43 Kv 1/2003-71 ze dne 8. 7. 2003 zamítl návrh N., a. s. v likv. (od 10. 11. 2003 N., a. s., dále jen „dlužník“), na vyrovnání. V odůvodnění usnesení soud uvedl, že se dlužník podáním ze dne 2. 6. 2003 domáhal vydání rozhodnutí, jímž mu podle ustanovení § 46 zákona o konkursu a vyrovnání bude povoleno vyrovnání. Dne 12. 12. 2002 podala Č., a. s., jakožto věřitel návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Dlužník ve vyjádření tvrdil, že nemá více věřitelů, když vycházel z toho, že vůči Č. L., a. s., nemá žádný dluh, a předpokládal, že po vypořádání leasingových smluv vznikne na jeho straně mírný přeplatek. Měl zato, že pohledávky J. Š. a K. V. ve výši 2,8 milionu Kč v krátké době uhradí, když prodejem 15 tisíc sazenic stromů může dosáhnout příjmu až 15 milionů Kč. Dne 30. 4. 2003 však vůči němu uplatnila pohledávku ve výši 2 300 965,55 Kč, jež vznikla v důsledku nízké prodejní ceny vrácených předmětů leasingu Č. L., a. s. Protože dlužník chce všechny své věřitele uspokojit zcela, ale není toho schopen okamžitě, podal návrh na vyrovnání. V něm nabídl plné uspokojení pohledávek Č., a. s. a Č. L., a. s. do 31. 11. 2005 a J. Š. a K. V. do 30. 11. 2003 s tím, že pohledávky dalších věřitelů J. Č., B. Č. a D. Č., kteří souhlasí s uspokojením pouze části svých pohledávek, uspokojí poměrně.

Soud návrh na povolení vyrovnání zamítl, aniž by se zabýval například tím, do jaké míry a v jaké lhůtě by měly být pohledávky věřitelů uspokojeny. Zaujal totiž názor, že návrhu dlužníka nelze vyhovět z důvodu absence další perspektivy jeho podnikatelské činnosti. Vyšel z toho, že účelem zákona o konkursu a vyrovnání je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku, a cílem konkursu i vyrovnání je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z dlužníkovy majetku. Institut vyrovnání byl dle jeho názoru zaveden ve snaze řešit situaci dlužníka, který je schopen splnit stanovené podmínky v plném rozsahu, a nikoli aby mu umožnil vyhnout se konkursu. Dlužník se může pokusit uspořádat své poměry podáním návrhu na povolení vyrovnání pouze tehdy, pokud tak činí s poctivými úmysly a zároveň je schopen splnit podmínky, které stanoví zákon. Jednou z nich je to, že dlužník, který je podnikatelem, přijme opatření vedoucí k reorganizaci podniku a pro další financování podniku, tedy bude dále pokračovat v podnikatelské činnosti. Vstupem do likvidace ale dlužník sám signalizuje záměr ukončit podnikatelskou činnost. Za tohoto stavu tedy – dle soudu prvního stupně – nelze mít za splněnou tu podmínku, jež ze smyslu zákonné úpravy institutu vyrovnání logicky vyplývá, totiž podmínku perspektivní existence podnikatelského subjektu, který je toho času v úpadku.

Proti tomuto usnesení krajského soudu se dlužník včas odvolal a požadoval, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a vyrovnání povolil. V odvolání uvedl, že s názorem,

na němž soud postavil napadené rozhodnutí, nesouhlasí. Argumentoval tím, že zákon o konkursu a vyrovnání nečiní rozdíl mezi tím, zda je dlužník navrhuje vyrovnání v likvidaci, či nikoli, a podle zákona tedy likvidace překážkou povolení vyrovnání není. Za nesprávnou považuje dlužník i úvahu soudu o absenci perspektivy podnikatelské činnosti, když nepřihlédl k jeho podnikatelským aktivitám, zdrojům, vynaloženým prostředkům a možnostem získat finanční prostředky k poměrnému uspokojení věřitelů. Zdůraznil, že jeho snahou je řešit svou situaci a přitom splnit zákonem stanovené podmínky, proto již provedl kroky nezbytné k reorganizaci svého podniku, minimalizoval ztráty a zaměřil svou podnikatelskou aktivitu tak, aby získal prostředky nezbytné k uspokojení věřitelů. O tom dle jeho názoru ostatně svědčí to, že získané prostředky použil na úhradu pohledávek Č., a. s. a Č. L., a. s., jak dokládá listinami připojenými k doplnění odvolání. Dlužník vyjádřil přesvědčení, že soud měl přihlédnout též ke struktuře jeho podniku, jehož podstatu tvoří 15 tisíc sazenic, jejichž hodnota vzrůstá a za něž bude možné utržit do roku 2005 cca 15 milionů Kč, i k lidským zdrojům, zajišťujícím péči potřebnou k řádnému růstu sazenic a zhodnocení vložených investic.

Vrchní soud přezkoumal napadené usnesení i řízení jeho vydání předcházející a dospěl k těmto zjištěním a závěrům:

Jak je zřejmé z odůvodnění napadeného usnesení, ze skutečnosti, že valná hromada dne 3. 11. 2002 rozhodla o zrušení dlužníka a jeho vstupu do likvidace ke dni 1. 1. 2003, soud prvního stupně dovodil, že dlužník do budoucna nehodlá vyvíjet podnikatelskou činnost, že návrh na povolení vyrovnání podal pouze proto, aby se vyhnul konkursu, a že ho tedy nepodal s poctivým úmyslem.

Ačkoliv úvaha soudu prvního stupně zjevně vychází ze znalosti likvidace jakožto fáze předcházející zániku obchodní společnosti upravené zejména ustanovením § 70 až 75b obchodního zákoníku a bez hlubšího zamyšlení se jeví logickou, odvolací soud je přesvědčen o tom, že soud prvního stupně řadu aspektů významných pro posouzení dané věci opomněl, a jeho závěry proto nejsou správné. V první řadě je třeba zdůraznit, že cílem konkursu i vyrovnání je dosažení poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkursní podstatu (v případě vyrovnání lze upřesnit, že se jedná o majetek dlužníka a osob zavázaných za splnění vyrovnání) za podmínek stanovených zákonem o konkursu a vyrovnání. Tyto instituty sloužící k uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku, tedy zákonodárce postavil narušen a v tom, že dlužník podá návrh na vyrovnání, nelze a priori spatřovat snahu „vyhnout se v nepoctivém úmyslu“ konkursu. V této souvislosti je ostatně třeba zmínit i ustanovení § 3 odst. 4 zákona o konkursu a vyrovnání, které dlužníkovi a osobám oprávněným za něj jednat výslovně umožňuje podat návrh na vyrovnání místo návrhu

na prohlášení konkursu, a bezvýjimečnou povinnost podat návrh na prohlášení konkursu ukládá jen v případě, že vyrovnání povoleno nebo potvrzeno nebylo.

Z ustanovení § 3 odst. 1, 2 a 4 zákona o konkursu a vyrovnání, která výslovně zmiňují právnickou osobu v likvidaci i likvidátora, je pak zřejmé, že shora uvedené se vztahuje i na obchodní společnost v likvidaci. Jinými slovy, pokud by zákonodárce hodlal odepřít možnost podat návrh na vyrovnání dlužníku v likvidaci, byl by to v těchto ustanoveních výslovně stanovil. Jejich text však naopak svědčí o tom, že i dlužník v likvidaci může dosáhnout uspořádání svých majetkových poměrů vyrovnáním.

Konečně nelze nezmínit, že povolení vyrovnání (a totéž platí i pro jeho potvrzení) je podmíněno jednak tím, že ná-

vrh dlužníka bude odpovídat požadavkům vymezeným zákonem o konkursu a vyrovnání, jednak bude akceptován věřiteli za podmínek stanovených tímž zákonem. V daném případě se však soud prvního stupně návrhem dlužníka z hlediska věcného vůbec nezabýval a – jak již popsáno shora – důvod pro zamítnutí návrhu (včetně údajně nepoctivého záměru dlužníka) dovodil toliko z toho, že dlužník vstoupil ke dni 1. 1. 2003 do likvidace.

Na základě těchto zjištění a veden názory vyjádřenými shora shledal odvolací soud odvolání dlužníka důvodným, postupoval podle ustanovení § 221 odst. 1 a 2 o. s. ř., napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Záloha na náklady konkursu

§ 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
§ 451 odst. 2 obč. zák.

Povinnost zaplatit soudem vyměřenou zálohu na náklady konkursu (§ 5 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) splní navrhovatel konkursu také, uhradí-li zálohu jiná osoba s jeho vědomím a souhlasem; o plnění bez právního důvodu v takovém případě nejde.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 3. 2004, sp. zn. 1 Ko 17/2004

Z odůvodnění:

Krajský soud usnesením čj. 97 K 33/2003-15 ze dne 26. 11. 2003 zastavil řízení o prohlášení konkursu na majetek S., a. s. (dále jen „dlužník“), zahájené na návrh F. T. B. V. (dále jen „navrhovatel“) a rozhodl o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění usnesení soud zejména uvedl, že se navrhovatel domáhal prohlášení konkursu na majetek dlužníka podáním ze dne 14. 10. 2003. Soud ho usnesením ze dne 24. 10. 2003 vyzval k tomu, aby do 15 dnů od doručení výzvy zaplatil zálohu na náklady konkursu ve výši 50 000 Kč, a poučil ho o následku zastavení řízení v případě nezaplacení zálohy. Výzva byla navrhovateli doručena dne 30. 10. 2003. Dne 4. 11. 2003 sice došla na účet soudu prvního stupně určený pro placení záloh na náklady konkursu platba ve výši 50 000 Kč, tuto částku však neuhradil navrhovatel, ale jejím plátcem byla E. G., a. s. Soud vyslovil názor, že úhradou zálohy osobou odlišnou od navrhovatele jakožto nositele povinnosti nebyla navrhovatelova povinnost zaplatit na výzvu soudu zálohu na náklady konkursu splněna. Proto postupoval podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání a řízení zastavil a o náhradě nákladů řízení rozhodl podle ustanovení § 146 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Proti tomuto usnesení krajského soudu se navrhovatel včas odvolal a požadoval, aby je odvolací soud zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V odvolání argumentoval tím, že soudem vyměřená záloha byla uhrazena řádně a včas, a to E. G., a. s., jež ji zaplatila ze svého bankovního účtu na základě pokynu a v souladu s plnou mocí, kterou jí navrhovatel dne 29. 1. 2003

udělil. K odvolání navrhovatel připojil kopii této plné moci a dodatečně předložil prohlášení E. G., a. s., potvrzující pravdivost tvrzení navrhovatele obsažených v odvolání.

Vrchní soud přezkoumal napadené usnesení i řízení jeho vydání předcházející a dospěl k těmto zjištěním a závěrům:

V daném případě odvolací soud ze spisu zjistil, že veškeré údaje uvedené v odůvodnění napadeného usnesení odpovídají skutečnosti. Co do principu považuje za správnou i úvahu soudu prvního stupně o tom, že platba zálohy na náklady konkursu osobou, která tuto povinnost nemá, musí být zásadně kvalifikována jako plnění bez právního důvodu. Pokud však třetí osoba poskytne toto plnění s vědomím, že plní za povinného, a pokud tato skutečnost je prokázána, jak v daném případě učinil navrhovatel předložením plné moci udělené E. G., a. s., a jejím prohlášením, nelze než dovodit opačný závěr, totiž že uložena povinnost splněna byla. V této souvislosti však nelze nezmínit, že rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení zálohy mohl navrhovatel předejít doložením shora zmiňovaných skutečností, na druhou stranu ovšem ani soudu prvního stupně nic nebránilo v tom, aby na navrhovatel, eventuálně na osobě, která vyměřenou zálohu zaplatila, požadoval vysvětlení takového postupu.

Na základě těchto zjištění a veden názory vyjádřenými shora postupoval odvolací soud podle ustanovení § 221 o. s. ř. a za použití ustanovení § 211, § 167 odst. 2 a § 154 odst. 1 téhož zákona napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zástavní právo v konkursu. Postavení zástavního věřitele, není-li úpadce jeho osobním dlužníkem

§ 28 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Není-li úpadce osobním dlužníkem zástavního věřitele, má zástavní věřitel právo na uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy (§ 28 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), nikoliv však z výtěžku zpeněžení ostatního majetku patřícího do konkursní podstaty.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 11. 2003, sp. zn. 1 Ko 182/2003

Z odůvodnění:

Krajský soud v konkursu vedeném na majetek Ing. G. Š. (dále jen „úpadce“) usnesením čj. 93 K 3/2001-146 ze dne 27. 3. 2003 rozhodl o rozvrhu čistého výtěžku zpeněžení konkursní podstaty ve výši 465 625,78 Kč mezi věřitele pohledávek druhé třídy s tím, že jejich pohledávky budou uspokojeny do výše 5,958285 %, přičemž věřitele uvedl ve výroku jmenovitě, včetně výše jejich zjištěných pohledávek a částek, jež jim mají být vyplaceny (bod I. výroku). Současně rozhodl o vrácení zálohy ve výši 50 000 Kč RNDr. L. S. (bod II. výroku) a Mgr. E. K., správkyni konkursní podstaty úpadce, uložil, aby rozvrh provedla do 10 dnů od právní moci rozhodnutí, aby do upraveného seznamu přihlášek zapsala, jaká částka byla na každou z pohledávek zaplacená, a aby do 15 dnů od právní moci rozhodnutí podala o provedení rozvrhu písemnou zprávu (bod III. výroku).

V odůvodnění usnesení soud zejména uvedl, že usnesením ze dne 16. 11. 2002, které nabylo právní moci dne 5. 1. 2003, schválil konečnou zprávu a vyúčtování odměny a výdajů správkyně konkursní podstaty úpadce. Podáním ze dne 29. 1. 2003 předložila správkyně návrh na rozvrh čistého výtěžku zpeněžení konkursní podstaty na neuspokojené zjištěné konkursní pohledávky druhé třídy, který po vyplacení všech pohledávek za podstatou včetně odměny a hotových výdajů správkyně činí 465 625,78 Kč, když v konečné zprávě byla k tomuto účelu schválena částka 460 298,10 Kč a částka 5 327,68 Kč přirostla dodatečně na úrocích.

Soud shledal návrh správkyně věcně správným, proto na jeho základě vydal rozvrhové usnesení. Zmínil, že usnesením ze dne 20. 8. 2002 rozhodl podle ustanovení § 28 zákona o konkursu a vyrovnání o vydání výtěžku ve výši 317 298,80 Kč na uspokojení pohledávky odděleného věřitele banky, a. s., ve výši 7 875 885,70 Kč, když tato pohledávka byla při přezkumném jednání konaném dne 21. 11. 2001 popřena správkyní co do částky 1 003 135,40 Kč a nebyla popřena žádným z konkursních věřitelů, správkyně ale popřenou část pohledávky dne 10. 9. 2002 dodatečně uznala a soud usnesením ze dne 25. 10. 2002 (správně mělo být uvedeno datum 25. 9. 2002) podle ustanovení § 24 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání rozhodl, že ji pokládá za zjištěnou v plné výši. Po uspokojení pohledávek, které lze podle ustanovení § 31 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání uspokojit kdykoli v průběhu konkursního řízení, tak v konkursu zbylo rozhodnout o uspokojení pohledávek druhé třídy v celkové výši 7 932 060,93 Kč ze zbytku čistého výtěžku zpeněžení majetku z konkursní podstaty, jenž činí 465 625,48 Kč. Protože náklady spojené s udržováním a správou podstaty včetně nároku správkyně na odměnu

a na úhradu hotových výdajů byly uspokojeny, rozhodl soud podle ustanovení § 32 odst. 6 zákona o konkursu a vyrovnání o vrácení zaplacené zálohy na náklady konkursu.

Proti tomuto usnesení krajského soudu se včas odvolali RNDr. L. S. a E. S. (dále jen „odvolatelé“) a požadovali, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil v bodě I. výroku a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V odvolání potvrdili, že pohledávku přihlášenou do konkursu vedeného na majetek úpadce bankou, a. s., skutečně nepopírali. Dle jejich názoru měl však soud při stanovení rozsahu uspokojení pohledávky banky, a. s., vzít v úvahu skutečnost, že úpadce nebyl osobním dlužníkem banky, a. s. (tím byla společnost A. H., s. r. o.), ale byl pouze dlužníkem zástavním, a že nedal bance, a. s., do zástavy všechny své nemovitosti, ale pouze nemovitosti zapsané na LV č. 211 pro k. ú. O., obec O., vedeném u Katastrálního úřadu v B. Konkrétně se jedná o objekt bydlení čp. 8 na pozemku parc. č. 42, o pozemek – zastavěnou plochu parc. č. 42 o výměře 2478 m², tedy po oddělení pozemek parc. č. 42/3 o výměře 1962 m² a pozemek parc. č. 42/5 o výměře 516 m², o pozemek – zahradu parc. č. 43 o výměře 1120 m² a o pozemek – zahradu parc. č. 45 o výměře 1112 m², tedy po oddělení pozemek parc. č. 45/1 o výměře 813 m² – zahradu a pozemek parc. č. 45/2 o výměře 299 m² – zastavěnou plochu a nádvoří. Pohledávka však nebyla zajištěna zástavním právem k budově čp. 96 – bývalé autolakovně postavené na pozemku st. p. č. 45/2 ani k pozemku parc. č. 44 – zahradě o výměře 206 m², proto výtěžek připadající na zpeněžení této stavby a tohoto pozemku nemůže být použit k uspokojení pohledávky u banky, a. s., ani podle usnesení o vydání výtěžku oddělenému věřiteli, ani podle rozvrhového usnesení. Pohledávka banky, a. s., přitom nebyla zajištěna ani ostatními majetkovými hodnotami, které byly předmětem zpeněžení. Přestože pohledávka banky, a. s., jako zástavního věřitele mohla být uspokojena pouze z výtěžku zpeněžení nemovitostí, které měla banka v zástavě, soud v rozvrhovém usnesení rozhodl o jejím uspokojení z výtěžku majetku, k němuž žádné zástavní právo neměla. Dle názoru odvolatelů tak porušil ustanovení § 165 odst. 1 obč. zák. a uspokojení banky, a. s., jako zástavního věřitele rozšířil i na výtěžek zpeněžení majetku, k němuž tento věřitel zástavní právo nemá.

Odvolatelé – s ohledem na to, že odvolání proti rozhodnutí soudu o udělení souhlasu s vydáním výtěžku zpeněžení oddělenému věřiteli není přípustné – požadovali, aby odvolací soud v rámci tohoto řízení přezkoumal i věcnou správnost usnesení vydaného dříve v průběhu konkursu.

Vrchní soud přezkoumal usnesení krajského soudu v rozsahu napadeném odvoláním i řízení jeho vydání předcházející a odvolání shledal důvodným.

Podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání po právní moci usnesení o schválení konečné zprávy a vyúčtování odměny a výdajů předloží správce soudu návrh na rozvrh a upravený seznam přihlášek, v němž uvede, kolik by mělo být pro každou pohledávku vyplaceno. Po přezkoumání věcné správnosti návrhu vydá soud rozvrhové usnesení. Rozvrhovým usnesením rozhoduje soud o rozvrhu výtěžku podstaty zásadně podle pravidel vyjádřených v ustanoveních § 32 a 33 zákona o konkursu a vyrovnání, dlužno však dodat, že je přitom povinen respektovat i řadu dalších ustanovení vymezujících podmínky uspokojení pohledávek věřitelů zakotvených jak v samotném zákoně o konkursu a vyrovnání (viz např. ustanovení § 28, 31 či 33), tak vyplývajících ze zákonů jiných.

V obecné rovině lze uvést, že zákon o konkursu a vyrovnání je jak vůči předpisům vymezujícím procesní postupy, tak vůči předpisům obsahujícím hmotněprávní úpravu ve vztahu zvláštního k obecnému, není však normou obsahující úplnou úpravu odlišnou od úpravy obecné, ale obecnou úpravu toliko modifikuje. Zmíněná odlišnost je markantní, zejména co se týče procesních postupů (srovnej např. zásadu přiměřené aplikace občanského soudního řádu, pokud zákon o konkursu a vyrovnání nestanoví něco jiného), pokud jde o odlišnost od hmotněprávní úpravy, týká se především rozsahu a způsobu uspokojení pohledávek [viz např. ustanovení § 14 odst. 1 písm. f), § 20 odst. 2 věty páté, § 27 odst. 5, § 28 odst. 4 a § 33 odst. 1]. Jinými slovy, při přezkoumání věcné správnosti návrhu na rozvrh vychází konkursní soud z usnesení o schválení konečné zprávy a vyúčtování odměny a výdajů správce a z upraveného seznamu přihlášených pohledávek, současně je však povinen respektovat obecnou právní úpravu nedotčenou zákonem o konkursu a vyrovnání a skutečnosti, které mají vliv na rozsah a způsob uspokojení pohledávek (samozřejmě pouze za předpokladu, že mu jsou známy), musí ve svých závěrech reflektovat. Jako příklad lze uvést situaci, kdy v konkursu zjištěná pohledávka byla v mezidobí mimo konkurs (například ručitelem) zčásti či zcela uspokojena a v tomto rozsahu zanikla: pak není rozhodné to, že a v jaké výši byla zjištěna, ale je třeba vyjít ze stavu, který existuje v době vydání rozvrhového usnesení. Nerespektováním obecné úpravy by totiž mohlo dojít k situaci, že se některému z věřitelů dostane více plnění na jedinou pohledávku a ostatní věřitelé tím budou poškozeni.

V daném případě odvolací soud ze spisu zjistil, že banka, a. s., přihlásila dne 27. 9. 2001 (příhlášku doplnila podáními doručenými soudu dne 30. 10. 2001 a 1. 11. 2001) do konkursu vedeného na majetek úpadce pohledávky v celkové výši 7 875 885,40 Kč (sestavující z pohledávky na jistině ve výši 6 772 480 Kč, úroků ve výši 1 003 235,77 Kč, úroků z prodlení ve výši 99 899,63 Kč

a poplatků za spravování úvěru ve výši 270 Kč) s tím, že dne 17. 3. 1993 uzavřela s H., s. r. o., smlouvu o úvěru reg. č. A 911/93 a poskytla jí úvěr ve výši 7 100 000 Kč. V přihlášce dále uvedla, že k zajištění závazků H., s. r. o., z této smlouvy uzavřela téhož dne zástavní smlouvu s úpadcem k nemovitostem v jeho vlastnictví (zástavou byl objekt bydlení čp. 8 na pozemku parc. č. 42 a pozemky parc. č. 42, 43 a 45, vše v k. ú. O.). Zástavní právo bylo vloženo do katastru nemovitostí s účinky vkladu ke dni 18. 3. 1993 na základě rozhodnutí Katastrálního úřadu v B., čj. V2 682/93. Přihlášená pohledávka včetně nároku na její oddělené uspokojení byla v konkursu zjištěna: po částečném popření pohledávky na přezkumném jednání konaném dne 21. 11. 2001 co do výše 1 003 135,40 Kč správkyně pohledávku dodatečně uznala a soud rozhodl o zjištění přihlášené pohledávky za podmínek ustanovení § 24 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání usnesením ze dne 25. 9. 2002 (č. l. 122).

Z uvedeného plyne, že úpadce není osobním dlužníkem banky, a. s., která prostřednictvím konkursu toliko realizuje zástavní právo, když uspokojení pohledávky vůči H., s. r. o., zajištěné zástavním právem zřízeným k nemovitostem ve vlastnictví úpadce zpeněžením zástavy mimo konkurs je vzhledem k účinkům prohlášení konkursu vyloučeno. Jakožto zástavní věřitel má banka, a. s., právo na uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy, protože však není osobním věřitelem úpadce, nemůže participovat na výtěžku zpeněžení zbývajících majetku náležejícího do konkursní podstaty úpadce. Proto v tomto případě nelze při rozhodování o rozvrhu aplikovat druhou větu ustanovení § 28 odst. 4 zákona o konkursu a vyrovnání.

Dle návrhu správkyně ze dne 23. 7. 2002 (č. l. 102) jí soud usnesením ze dne 20. 8. 2002 (č. l. 108-109) udělil souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení nemovitostí zastavených ve prospěch banky, a. s., přestože se mělo jednat i o výtěžek zpeněžení pozemku parc. č. 44, jenž nebyl v přihlášce banky, a. s., zmíněn. V bodě I. napadeného usnesení pak rozhodl o vyplacení 443 702,25 Kč bance, a. s., na uspokojení její pohledávky ve výši 7 875 885,70 Kč jakožto pohledávky druhé třídy.

Na základě těchto zjištění a veden názory vyjádřenými shora dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání bylo podáno důvodně, neboť soud při vydání napadeného usnesení nerespektoval platnou právní úpravu a výtěžek zpeněžení majetku náležejícího do konkursní podstaty rozvrhl mezi konkursní věřitele nesprávně. Odvolací soud proto postupoval podle ustanovení § 221 odst. 1 a 2 o. s. ř., napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V jeho rámci bude třeba, aby se soud prvního stupně – s ohledem na to, že odvolání proti usnesení o udělení souhlasu s vydáním výtěžku zpeněžení oddělenému věřiteli není přípustné – znovu zabýval i tím, kolik náleží bance, a. s., na uspokojení její pohledávky zajištěné zástavním právem, a aby tyto závěry promítl do rozvrhového usnesení.

Exekuce a konkurs. Nařízení výkonu rozhodnutí. Pohledávka za podstatou. Povinný

§ 14 odst. 1 písm. e), § 31 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
§ 256, § 261 o. s. ř.

Byla-li exekučním titulem přiznána pohledávka proti správci konkursní podstaty a jde-li o pohledávku za podstatou, je při nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle tohoto exekučního titulu pasivně legitimován úpadce.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2003, sp. zn. 21 Co 528/2003

Z odůvodnění:

Okresní soud shora citovaným usnesením nařídil podle svého vykonatelného rozsudku ze dne 21. 6. 2002, čj. 17 C 113/98-247 ve spojení s usnesením krajského soudu ze dne 31. 3. 2002, čj. 20 Co 434/2002-256, exekuci k vymožení povinnosti povinného zaplatit oprávněnému částku 88 285 Kč a k úhradě nákladů exekuce. Provedením exekuce soud pověřil soudního exekutora JUDr. I. R. se sídlem Exekutorského úřadu v Ú. Současně povinnému zakázal nakládat s majetkem včetně nemovitostí, vyjma běžné obchodní činnosti, udržování a správy majetku s tím, že právní úkon, jímž povinný poruší tuto povinnost, je neplatný.

Proti tomuto usnesení podal včas odvolání povinný. Zdůraznil, že vymáhaná pohledávka představuje náklady soudního řízení ze soudního sporu a je pohledávkou za podstatou, kterou lze dle § 31 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“) uspokojit kdykoli v průběhu konkursního řízení. Uvedl, že konkursní řízení na majetek úpadce dosud pokračuje a návrh na nařízení exekuce je přinejmenším předčasný. Uvedl, že pohledávku oprávněného nezpochybňuje a tato bude uspokojena nejpозději v rámci rozvrhu výtěžku zpeněžení. Odkazoval na ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV, podle něhož jedním z účinků prohlášení konkursu je nemožnost provedení exekuce postihující majetek patřící do konkursní podstaty. Dovožoval, že i kdyby bylo možné nařídít výkon rozhodnutí, nebylo by možné pověřit exekutora provedením soudní exekuce. Namítal, že nelze připustit jeho omezení v nakládání s majetkem konkursní podstaty. Zdůraznil, že toto omezení již jednoznačně směřuje k provedení výkonu rozhodnutí, což je dle citovaného ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV nepřipustné. Vytýkal okresnímu soudu nesprávné rozhodnutí o přiznání nákladů exekuce. Zdůraznil, že oprávněnému muselo být při podání návrhu známo, že není možné v průběhu konkursního řízení výkon rozhodnutí provést a důsledkem tohoto návrhu bude pouze zvýšení pohledávky oprávněného o náklady právního zastoupení. Takové jednání oprávněného je ryze spekulativní a náklady oprávněnému neměly být přiznány s tím, že se nejedná o náklady účelně vynaložené. Požadoval, aby bylo napadené usnesení zrušeno, exekuce zamítnuta a jemu přiznány náklady řízení.

Oprávněný s napadeným usnesením souhlasil a navrhl jeho potvrzení. Potvrdil údaj povinného, že vymáhá pohledávku za podstatou. Zdůraznil, že argumenty povinného uvedené v odvolání jsou nesmyslné, stejně tak jako jeho polemiky o vůli či nevůli pohledávku zaplatit. Připomenul, že jde o povinnost uloženou povinnému soudem, který si byl vědom toho, že probíhá konkursní řízení. Namítal, že v tomto řízení není vedena exekuce pro pohledávku úpadce, ale pro pohledávku za podstatou, jejíž vznik způsobil správce nesprávným vedením nalézacího

řízení. Je tedy na vůli věřitelů, zda vymáhanou pohledávku ponese správce či podstata. Zdůraznil, že správci nic nebránilo závazek plnit.

Odvolací soud projednal odvolání povinného bez nařízení jednání v souladu s ustanovením § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř., neboť odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, které se podle zákona vydává bez nařízení jednání. Odvolací soud z podnětu odvolání přezkoumal napadené usnesení včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání povinného je důvodné, byť z jiných než jím namítaných důvodů.

Při nařizování exekuce rozhodnutí musí soud zkoumat to, zda se navrhovaná exekuce opírá o rozhodnutí, které je vykonatelné po stránce materiální a formální, zda nepřekračuje povinnosti stanovené vykonávaným rozhodnutím a zda je tu návrh oprávněného s tvrzením, že povinný dobrovolně nesplnil svoji povinnost (§ 37 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád). Exekuci lze nařídít jen ve prospěch toho, kdo má podle titulu právo, a jen proti tomu, kdo má podle titulu tomu odpovídající povinnost plnění.

Při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí či o nařízení exekuce postihující majetek úpadce patřící do konkursní podstaty je třeba vzít v úvahu účinky, které nastávají prohlášením konkursu dle § 14 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 14 odst. 1 písm. c) ZKV prohlášením konkursu se řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, přerušují, ledaže jde o trestní řízení, o řízení o výživném nezletilých dětí, o řízení o výkon rozhodnutí. Řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, mohou být zahájena jen na návrh správce nebo proti správci; jde-li o pohledávky, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20 odst. 1), může být řízení, s výjimkou řízení o výkon rozhodnutí, zahájeno jen za podmínek uvedených v ustanovení § 23 a 24 [§ 14 odst. 1 písm. d) ZKV]. Dle § 14 odst. 1 písm. e) ZKV nelze provést výkon rozhodnutí (exekuci) postihující majetek patřící do podstaty.

V souzené věci se oprávněný návrhem na nařízení exekuce domáhá uspokojení pohledávky, která mu v soudním řízení byla přiznána vůči správci konkursní podstaty úpadce jako náhrada nákladů řízení. Jde o pohledávku za podstatou ve smyslu ustanovení § 31 odst. 2 ZKV, která vznikla až po prohlášení konkursu a došlo k ní z potřeby konkursního řízení. Podle § 31 odst. 1 ZKV nároky na vyloučení věci z podstaty, pohledávky za podstatou (§ 31 odst. 2), nároky na oddělené uspokojení a pracovní nároky lze uspokojit kdykoli v průběhu konkursního řízení. Jiné nároky lze uspokojit jen podle pravomocného rozvrhového

usnesení. Z citovaného ustanovení vyplývá, že pohledávky za podstatou se nepřihlašují a uplatňují se kdykoli v průběhu konkursního řízení vůči správci podstaty. Pokud však správce konkursní podstaty tyto pohledávky dobrovolně neuhradí a jde-li o pohledávku pravomocně přiznanou, pro kterou oprávněnému svědčí exekuční titul, lze pro takovou pohledávku navrhnout nařízení exekuce či výkonu rozhodnutí. I pro tento případ ale platí ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV. To znamená, že pro pohledávku za podstatou lze exekuci nařídit, ale nelze ji provést.

Zbývá vyřešit otázku, kdo je ve výkonu rozhodnutí pro pohledávku za podstatou, která je pravomocně přiznána vůči správci konkursní podstaty, pasivně legitimován. Podle názoru odvolacího soudu je pro určení povinné osoby podstatné, že jde o pohledávku za podstatou a že výkonem rozhodnutí má být postižen úpadcův majetek patřící do konkursní podstaty. Ustálená soudní judikatura se sjednotila na názoru, že účastníky řízení jak v případě, kdy výkon rozhodnutí byl zahájen před prohlášením konkursu na úpadce (osobu povinnou k uspokojení pohledávky), tak v případě, kdy je návrh na nařízení výkonu rozhodnutí podáván po prohlášení konkursu na úpadce, jsou na straně oprávněného věřitel a na straně povinného úpadce. Tento závěr vyplývá např. ze stanoviska Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 19/98, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 52/98 a z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 5. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1105/2000, publikovaného v Soudní judikatuře č. 11/2000. Přestože uvedeným stanoviskem a rozhodnutím Nejvyššího soudu nebyla řešena zcela totožná problematika, která je řešena v této věci, odvolací soud je toho názoru, že shora uvedené závěry jsou použitelné i pro tuto věc. V případech řešených Nejvyšším soudem šlo jednak o řešení otázky účastenství v již zahájeném výkonu rozhodnutí, v průběhu něhož došlo k prohlášení konkursu na povinného. V tomto případě byl tedy povinným pozdější úpadce, který takto byl označen i v exekučním titulu. Ve druhém případě šlo o nařízení exekuce po prohlášení konkursu, ale rovněž v exekučním titulu byl jako povinný označen sám úpadce. V námi řešené věci je

v exekučním titulu jako osoba povinná zaplatit pohledávku označen správce konkursní podstaty úpadce, jehož majetek patřící do konkursní podstaty má být exekucí postižen. Přes toto označení osoby, již je vykonávaným rozhodnutím uložena povinnost, má odvolací soud za to, že pasivně legitimován v řízení o exekuci je sám úpadce, a nikoli správce konkursní podstaty. Pro tento závěr svědčí především to, že vykonávána je pohledávka za podstatou, a exekuce tedy postihuje majetek patřící do konkursní podstaty. Vlastníkem majetku patřícího do konkursní podstaty je i po prohlášení konkursu úpadce, a nikoli správce konkursní podstaty. Úpadce pouze nemůže s tímto majetkem nakládat, dispoziční práva za něj vykonává správce konkursní podstaty [§ 14 odst. 1 písm. a)]. Z toho důvodu také v nalézacím řízení, jehož výsledkem je vykonávané rozhodnutí, vystupoval správce konkursní podstaty. Pohledávka však může být uspokojena jedine z majetku podstaty (mohlo-li by dojít k realizaci exekuce), v žádném případě správce není povinen uspokojit uvedenou pohledávku ze svého.

Shora vyslovenému právnímu závěru nasvědčuje i další podpůrný argument. Byla-li exekuce nařízena vůči správci konkursní podstaty jako povinnému s tím vědomím, že na něm nelze požadovat, aby vymáhanou pohledávku hradil ze svého, současně by mu tím bylo zakázáno nakládat s majetkem konkursní podstaty s tím, že právní úkon, kterým povinný („správce konkursní podstaty“) porušil tuto povinnost, je neplatný. Tento zákaz vyplývá z ustanovení § 44 exekučního řádu. Uvedené ustanovení a zákaz jím ukládaný by se pak dostalo do příkrého rozporu s účelem zákona č. 328/1991 Sb., který v řadě ustanovení ukládá správci konkursní podstaty různé povinnosti spočívající v aktivním nakládání s majetkem konkursní podstaty. Zejména jde o ustanovení § 27 odst. 1 a 2 ZKV, podle něhož je správce povinen zpeněžit majetek konkursní podstaty, a to mimo jiné prodejem mimo dražbu.

S ohledem na shora uvedené závěry odvolací soud napadené usnesení okresního soudu v souladu s ustanovením § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil tak, že návrh na nařízení exekuce zamítl pro nedostatek pasivní legitimace na straně povinného.

Informace z Komory

Upozornění představenstva KSKŘI v ČR

Představenstvo KSKŘI v ČR upozorňuje, že v žádném případě není možné, aby na razítka, případně na tiskopisy správců konkursní podstaty byl umístěn státní znak. Užívání státních symbolů je upraveno platným zákonem č. 325/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky, a o změně některých zákonů.

Bulletin, číslo 3, 2004, ročník IX.

časopis Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR.

Redakční rada: vedoucí: Doc. Ing. Anna Klosevá, CSc. Členové: Ing. Miroslav Heger, Ing. František Chochola, Ing. Jiří Kocvrlich, Pavlína Linhartová, Ing. Václav Pelikán.

Adresa redakce: Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenční v ČR, Dlouhá 16, 110 00 Praha 1
tel.: 224 818 414, 227 195 276 fax: 227 195 275, e-mail: info@kskri.cz.

Příjem inzerce: Infomedia, s.r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel./fax: 271 911 131.

e-mail: infomedia@infomedia.cz. Sazba a distribuce: Infomedia, s.r.o., tel.: 271 911 131.

Tisk: Wendy, s.r.o., Mělník, tel.: 315 625 115.

Cena: 70 Kč (pro členy KSKŘI zdarma). Vychází 4x ročně. Toto číslo vyšlo 26. 10. 2004